

VASÁRNAP
A "SZABADSÁG" SZÉPIRODALMI
MELLÉKLETE.
SUNDAY MAGAZINE
of the oldest established and largest Hungarian
Paper in the United States.
Editor **DR. ANDREW CSERNA** szerkesztő.
Edited and Szerkesztőség
Published at és kiadóhivatal
700-710 HURON ROAD, CLEVELAND, OHIO

Azok a démonok,

melyeket a tudós Paracelsus a hatodik rendbe osztályozott, hatalmas se-
regben gyülekeztek uruk és parancso-
lójuk, Murerim elé. A régi bölcsek
megrémültek volna a gonoszság e
beláthatatlan táborának látta-
ra, mert valóban az emberiség
legbőszőbb, legkonokabb és leg-
alattomosabb ellenségei gyűltek
itt össze, a betegségek, a halál
démonjai.

Emberi szem nem láthatta
őket, hiszen tudjuk, hogy a dé-
monok láthatatlan lények s csak
nagyon különös varázslatokkal
lehet olykor láthatóvá kény-
szeríteni őket, ha maguk nem
akarnak megjelenni az ember
előtt.

A HATALMAS Murerim ma-
ga hívta most össze alatt-
valóit, mert néhány évtized óta
nagyon szomorú híreket hallott
róluk. Régente sokkal bővebb
volt az aratásuk s ha egy-egy se-
reg démon elindult a földön,
százszor számára tudta pusztita-
ni az emberiséget. Végigvonult
a sereg keletről nyugatra, meg-
töltötte a levegőt s majd minden
embert megszállt, megmontva,
beteggé téve őket. Nem volt el-
lenük védekezés. A legbőszeb-
bek is csak annyit tudtak ró-
luk, hogy ott kóvályognak lát-
hatatlanul a levegőben és nincs
védelem ellenük, mert mire föl-
vehetik velük a küzdelmet, már
megmontották az emberek testé-
t és csak csoda segíthet raj-
tuk.

Most azonban nem úgy volt
már. Maga a Sátán üzent Mu-
rerimnek, hogy mi van a ható-
dik rend démonjaival, miért
nem végzik rendszeresen pusztító
munkájukat s Murerim most az-
ért hívta össze valamennyi alatt
valóját, hogy kérdőre vonja
őket.

A KOLERA démonja szá-
molt be urának:
— Nem tehetünk róla, nagy
uram, lassanként vége lesz min-
den hatalomnak. Az emberek
megtalálták a módját, hogy vé-
dekezhessenek ellenünk. Csodá-
latos varázslatokra képesek s
olyan filtrákat készítenek, me-
lyek egy szálig elpusztítanak
mindnyájunkat. Vége a régi bol-
dog világnak, mikor háborítla-
nul pusztíthatunk, az emberek csak
imádkoztak és eszükbe sem jutott,
hogy maguk vegyék fel a küzdelmet
ellenük.

MURERIM csodálkozott:
— Milyen varázslatokat találtak
ki az emberek?

— Elönt a düh, ha rá gondolkodok,
— felelte a kolera démonja, — mert anyi-
nyira tehetetlenek vagyunk ellenük.
A legfurcsább varázslat az, amivel ar-
ra kényszerítettek bennünket, hogy lát-
ható alakban jelenjünk meg előttük.
Valami furcsa sárnga csövet csináltak,
két végén domboru üveggel s ez az

eszköz valamennyiünket láthatóvá
tesz, ha ránk irányítják. Mikroszkóp-
nak hívják. Ez a mi legnagyobb el-
lenségünk.

A DÉMONOK ura hihetetlenül csó-
válta fejét:
— És milyen alakban tesz titeket
láthatóvá ez a veszedelmes jószág?
— Mindnyájunkat más és más alak-
ban kényszerít megjelenésre. Engem
és testvéreimet apró kis vesszők alak-
jában, másokat pontok, pácikák, csa-
varok alakjában, annyira, hogy mind-
nyájunkat ismernek és mindnyájunk-
na kadtak már külön nevet is.

— Nevet a régi kabbalisták is adtak
nektek!
— De ezek más nevek ám. A kab-
balisták nevein mulattunk, de most

— Azért kaptam e szép nevet, mert
tölem félnek még legjobban az embe-
rek. Ellenben még nem találtak biztos
filtrát s habár vannak szerek, miktől
elpusztulok, de azok legalább az em-
bert magát is megmérgezik.

A sorvadás démonja ugrott elé és
mérgesen rivalt rá:
— Csak ne légy olyan bőszke, mert
ma már nekem is kezd bealkonyodni.
Csak egy szót sugok a füledbe: Sal-
varsan.

A SPYROCHETA megremegett a
varázslatos szóra, összecsavaro-
dott és elbujt a többi démon közé. A
sorvadás démonja pedig büszkén állt
oda Murerim elé:
— En mondhatom azt, hogy én va-
zak a emberek leghatalmasabb el-
lensége mert ellenem csakugyan
nem tudnak védekezni. Ezernyi
dolgot próbáltak ellenem, de si-
kertelenül. Én az emberek tüde-
jét támadom meg, elbujok a leg-
rejtettebb zugaiba s uincas az a
még, amivel ki tudnának on-
nan pusztítani. Kérdezték meg a
Halált, megmondja nektek,
hogy én hajtom neki a legtöbb
kalászt.

A DÉMONOK ura csüggedve
hallgatta hivi panasztát és
nem értette, hogy mi történt az
emberekkel. Amivel évezrede-
ken át hiába próbálkozott, most
ime az ember legyőzte a legve-
szedelmesebb ellenségeit. Mit
mondjon a Sátánnak, a minden
gonoszok urának, hogyan val-
ja be démonjainak kudarcát?

Elbocsátotta alattvalóit, aztán
maga mellé véve a kolera dé-
monját, elindult ő is az emberek
közé, hogy saját maga lássa
azok különös varázslatát. A ko-
lera elvezette őt a bölcsekhez s
megmutatta neki a mikroszkó-
pot, amely ellen tehetetlen min-
den démon. Murerim rémulve
nézte, hogy milyen erejük van
a tudósoknak. Apró üvegcsovek
ben ott találta alattvalóinak
milliárdjait, bezárva, beforraszt
va, tehetetlenül.

TANÁCSTALANUL bolyon-
gott a sok üveg közt, míg
vigyázatlanágában egyszer csak
beleeragadt egy meleg zselatin-
lapba. Hiába próbált kiszaba-
dulni s a kolera démonja nem is
mert segítségre sietni. Ő már
ismerte ezt a veszedelmet.
Az orvos belépett a laborató-
riumába s odament a zselatin-
hoz. Levágott belőle egy vé-
kony szeletet, rátette egy üveg-
lapra, bekente valamilyen festé-
kekkel, aztán lefotózta másik vé-
kony üveglappal.
Murerim fogva volt.

A KÉSZ preparátumot az or-
vos elkézte a mikroszkóp
objektíve előtt vizsgálni. Cso-
dálkozva nézte a mikroszkóp
látómezéjében nyüzgő apró
baktériumokat, mert közöttük
egy ujját, eddig ismeretlen vélt
észrevenni. Vajjon mi lehet ez az egye-
len baktérium, mely odatévedt a zselati-
nra? Lázasan kutatni kezdett, de több
hasonlót nem tudott fölfedezni, sőt ez
az egyi is csakhamar elpusztult a festé-
kes preparátumban.

A LEVEGŐ hatalmasságai ur nélkül
maradtak. Még folytatják ma-
guktól gonosz munkájukat, de tudják,
hogy a küzdelmük nem tarthat soká.
Az ember győzött, eljött az idő, mikor
valamennyien elpusztulnak és az emlé-
kük is olyan homályos lesz, hogy majd
azt sem tudják, igazán természetfölötti
hatalmasságok voltak-e.

KÉT VERS

I.
A REPULÓGÁP

Aranyl égbeolt tengerére,
Hol csókot vált a kőd, s a szemhatár,
Felszállt egy karcsu, bőszke gépmadar.

A lég forró karjába dőlvé,
Epopgva egy-egy ólély alatt,
A halálhinta sebesen haladt.

Üszetve a titkok fátylát
Átfurta a mély, teljain felleget,
Az élet felsírt a láta megett.

Az élet sirt, ő vigan feljebb szállott:
Alulról néve már csak annyi volt,
Mint egy parányi, szürkötetű folt.

Már-már elérte, amit eleven-
élet büntetlen sohaal nem ér,
Körülte minden fényes volt s fehér.

Már-már az ég napfényével csiázott;
Üzöbe vette, jászava, hirtelen,
Mint pajkos fiuk egymást idelelen.

Am akkor bónán elhoppadt a szárnya,
S mint fűszál, amely gyors malomkerékre —
Akad, megpördült, s visszahullt a rétre.

II.
NAGYANYAINK

Erzsébet, leánynak is szép volt
Vörös haja bokáját érte,
Az arca finom, keskeny, sápadt,
És minden férfi, — fiatal, öreg, — bomlott érte.

A vágyának piástortüze lángolt
Át néha szeme sötét meszén,
Ilyenkor mosolyogni látták,
S a botot, — mondják — majdhogynem fölverte a fény.

Mert Erzsébet olajat árukt,
Meg szentjánoskenyeret — szákbán.
Meg élesztőt, meg halzsírt, borsot...
(Ilyen bolt — falun — Isten tudja, hány van!)

S ha akadt dologtalan perc,
Meglapulva polcok tövében, —
Regényt olvasott s Istenet kérte:
— Te, ki rendezél mindent bölcsen, szépen:
Légy kegyes hozzám, tégy jót énelem:
Hadd tudjam meg, hogy mi a szerelem!

S amig így a szerelmet várta,
Egy kegyetlenül tikkadt nyárban
Szólt az apja: — Megtaláltam!
Földje van — sok láné — a szomszéd határban.

Földje, háza, tehene; három! —
S a lány: — ... De milyen'ó, a párom?
Délceg? Immos? ... Vagy zömökfajta?
— Oly mindegy az! — mondta az apja s nevettek rajta.

AIBA NEVIS.

olyan nevet adtak nekünk, ami tán
maga is kényszerít a megjelenésre s
ami bosszant mindnyájunkat. Most
már nem is démonoknak neveznek,
hanem baktériumoknak és nem tudom,
honnét vették ezt a szót, mely sehol
nem fordult elő a régi kabbalában. —
Azonkívül minden fajtánknak külön
külön neve van s e furcsa nevek kö-
zül legszűbb az, amit halvány testvé-
rünk, a bujakór hatalmas démona ka-
pott. Spyrocheta pallida a neve s mind
nyájan irigyeljük is érte.

A SPYROCHETA PALLIDA büsz-
kén lépett Murerim elé:

Tehetséges kis táncosnő

Juhász Annuska.

Bemutatott Józsi bácsi már néhány bájos magyar leány-
kát, olyat, aki mint kis táncosnő szerez örömet szüleinek és
azoknak, akik előtt táncolni van alkalmuk.

Ismét kaptunk egy arcképet, amely kis magyar táncosnőt
mutat be érdekes pózban.

Juhász Annuskát láthatjátok itten gyerekek. Ez a bájos
kis magyar leány még csak tizenegy éves, de a st. louis
(Mo.) sziniiskola római és modern táncosztályának már má-
sodik éves kitanú tanítványa. Fellépett már a Shubert Jef-
ferson színházban és igen sok műkedvelői előadásban. Az
édesapjának, Juhász Istvánnak, aki Granite City, Ill.-ban, a
1627 Spuree Streeten lakik, ugyanezok sok gratulációt kell
fogadni a leányka minden fellépte alkalmával. Szép jövőt
jóslanak ennek a kis magyarszármazású táncosnőnek.

Juhász Annuska tud írni magyarul is angolul is. Leg-
közelebb ír magyarul Józsi bácsinak is.

A harmadik festészeti pályázat eredménye

Az ország minden részében nagy örömmel veszik a Sza-
badság kis olvasói a festésre alkalmas adó Vasárnapot. Az
utolsó oldalon kifestik a minfa szerint színezetlen rajzot s
eljuttatják Józsi bácsinak. Annyian küldik, hogy alig
győzi kezelni a sok pályázatot.

A harmadik festési pályázat nyertesei a következők:

Bilitzky László, Cleveland, O.
Tóth Gyurka, Chicago, Ill.
Kies Imre, New York, N. Y.

Dicsőretet érdemelnek festésükért a következő, derék
fiúk és leányok:
Kovács János, Ecorse, Mich.; Mohas Margitka, Colum-
bus, O.; Kupi Anna, Rising Sun, O.; Molnár Ernő, Columbus,
O.; Viaz Annuska, Ward, W. Va.; Novák Mariska, Cassandria,
Pa.; Poznan Jolánka, Youngstown, O.; Boosi Réza, Lynch,
Ky.; Peesi József, So. Bend, Ind.; Kovács Erzsike, Decatur,
O.; Seres Margit, Cass City, Mich.; Krizs István, Tiltonville,
O.; Vezekényi Edith, Cleveland, O.; Németh Irénke, Clio,
Mich.; Nagy Jolanda, Wakaw, Sask. Can.; Csónka Juliska,
Glens Falls, N. Y.; Soltész Emma, Ellsworth Sta., O.; Gallay
Ilonka, Gary, W. Va.; Kaibás József, Farrel, Pa.; Popovics
Hanna, East Radford, Va.; Tóth József, Big Rapids, Mich.;
Kovács Mariska, Cleveland, O.; Krasznicska Mihály, Cleve-
land, O.; Káposztás Erzsike, Duneanwood, O.; Takács Mar-
git, Maynard, O.; D. Nagy Erzsike, Alliance, O.; Papp Géza,
Trenton, N. J.; Nalpi Gizella, Chicago, Ill.; Fogarasi József,
Kansas, O.; Albert Imre, Bridgeport, Conn.; Mészáros Margitka,
Cleveland, O.; Bodnár Juliska, Clinton, Ind.; Antal Margitka,
Muskegon, Mich.; Kár Annuska, Port Huron, Mich.; Szakács
Józiska, Cleveland, O.; Fisher Mariska, Columbus, O.; Stur-
man Margitka, Detroit, Mich.; Povass Pali, Ambridge, Pa.;
Bogár Elzi, Salem, O.; Csikái Margitka, Barberton, O.; Ke-
rekcs Irénke, Los Angeles, Cal.; Tóth Sándorka, Dewey,
Okla.; Vass Mariska, Cass City, Mich.; Gall Irénke, Wyant,
W. Va.; Salamon Magdus, Fairport Harbor, O.; Horváth He-
lénke, Cleveland, O.; Boon Mariska, Schenectady, N. Y.;
Molnár Erzsike, Lorain, O.; Paladi Juliska, Deford, Mich.;
Mastan Mariska, Toftogany, O.; Thomas Mariska, Ashtabula,
O.; Tóth Vilma, Hoston, Wyo.; Cheye Pista, Cleveland, O.;
Nagy Mariska, Lochwood, O.; Baesi Rézi, Lynch, Ky.; Be-
luehak Janesi, Somerset, O.; Potonyák Mariska, Milwaukee,
Wis.; Kibash Gyula, Sharpville, Pa.; Potoma Péterke, Bretz,
W. Va.; Pechuta Mariska, Boston, Pa.; Mészáros Margitka,
Clarksville, Pa.; Tóth Erzsike, Shepherdsville, Ind.; Fe-
renezy Juliska, Ecorse, Mich.; Vajda Vilmos, Sugar Creek,
Va.; Szepesi Mariska, Hobart, N. Y.; Kováth Annus, Fran-
sier, Wyo.; Gábor Lili, Swiswale, Pa.; Kuesik Annus, Pstag,
O.; Kovács Margit, Lorain, O.; Kardos Gyurika, Milwaukee,
Wis.; László Mariska, Dillonvale, O.; Büdy Rézi, Cleveland,
O.; Pestalitz Juliska, Cleveland, O.; Huy Palika, Middletown,
O.; Csizsár Teréz, South Bend, Ind.; Molnár Gáborka, Glan-
ster, O.; Kovács Jánoska, Hollister, O.; Arhey Mariska, Cam-
bridge, O.; Szilágyi Juliska, Owosso, Mich.; Arnold Emilia,
Bedford, Ill.; Phillips Ilonka, Denver, O.; Rass Laci, War-
ren, O.; Legera Irmáska, Toledo, O.; Hirsch Miklóska, Phi-
ladelphia, Pa.

ELDORÁDÓ.

A BODRI

HALLGASSATOK ide gye-
rekek! Van-e köztetek
olyan, aki nem szeret dolgozni,
deannál jobban szeret minden-
féle jót enni, szeret sokat ját-
szani s még többet aludni?
Ezek lépjenek elő, elvezetem
őket olyan boldogországba,
amely éppen neki való. Ezt az
országot így hívják, hogy El-
dorádó.

Hanem egy kis baj van! A
képzelt szárnyán ugyan gyor-
san eljutunk oda, de nem tu-
dunk bejutni, míg csak egy
nehéz munkát nem végezzünk.
Tudniillik a bejárat előtt egy-
nagy-nagy cukros kásahegy
emelkedik, ezt először keresz-
tül kell emni, csak úgy lehet
bemenni. Tehát Pista, Janesi,
Manci, Duci, lássatok hozzá!

Néztek, itt van egy ház,
de nem olyan ám, amilyenek a
mi házaink. Itt van például a
kerítése; ez a legfinomabb kol-
bászból van készítve. Harapja-
tot csak bele, szabad ám! Ni-
ni, a fűdele laskából van, aj-
taja, kapuja meg a legedesebb
mészből. Néztek csak,
milyen különös fák termenek
itt. Minden ágon peregnek ló-
nak, mindegyik levele meg
egy-egy szöszkelet. Az erdő-
ben csupa alma, füge meg szőlő
terem. A fák alatt a földben
a legjobb tej van s ha szél tá-
mad, a fákról puha zsemle hull
a tejbe. A halak a parthoz
jönnek s úgy kérének, hogy
fogd meg őket.

Legjobb, ha kitértjátok szá-
tokat, mert sült galamb repül
be. Ott meg egy sült nyul
szaladgál, úgy kínálja peese-
nyjét. Az után meg méltósá-
gosan jár egy kövér koca. A
látába egy kés van szurva.
Mindenki vág magának a sza-
lonfából, aztán visszadugja a
kést. De most jön a java. Eb-
ben az országban nem szabad
dolgozni, mert a lustaké és tu-
datlanoké az első hely. Aki
jól tud enni, abból herceg lesz;
aki meg egész nap alszik, ab-
ból gróf lesz s kap egy esoko-
ládé-falat.

De most már mondjuk meg,
Janesi, a többieknek is, hogy
ez az ország hol van? Mond
csak ki: a holdban! Mintiogy
pedig a holdban repülőgépen
sem lehet utazni, azért, gyete-
kek, tanuljatok szorgalmasan,
mert itt a földön nem röpök-
nek sült galambok!
Igy tanultam én ezt a mesét
Edvi Illés Páltól, aki szépen
verse is szedte. Tetszik nek-
tek?

Nagymama születésnapjára

Kinyitott kint minden virág,
Szívemben is-kivirított!
A szeretet virága,
Neked hoztam jó Nagymamám
Születésnapjára!
Legyen az étel olyan szép,
Mint a legszebb álom,
A jó Isten két kezével
Ezereszer megáldjon!
Legyen mindig vidám kedved,
Friss jó egészséged.
És szeress úgy bennünket,
Mint mi szeretünk téged!

Mádi hegy alján, hol nagyra nő a kender,
Egyser, valamikor élt egy szegény ember.
Szép nyári hajnalon, elindult serényen,
Hogy mire a nap két, már dolgoba legyen.
Előtte szaladgált jó Bodri kutyája,
Mellette ballagott Janesi fiaskája,
Kis kapa a vállán, tarisznya oldalán,
Ejnye, ez a gyermek, csak nem kapál talán?
Féltatnak idején a hegy oldalán,
Zöldel már a szőlő kicsike tőblája,
Pár tőke az egész, de igen jó fajta,
Szorgos kis munkája, az látszik meg rajta.
Letezi az apa csikos tarisznyáját,
Szilvafa ágára akasztja gonyáját,
Janesi még mindenben követi az apját,
Mélyen vág a földbe, a kicsi kapával.
A gaz, hogyha érde, húzza két markával.
Apja gyönyörködve el-elnézi lovet,
Ugy lesz dolgos ember, ha korán megszokja!
De mikor a nap már délre fordul,
Fárad a kis kapa, izgatottsága csordul.
Innen bő újval homokot töltve,
Féltatnak idején a hegy oldalán,
Hüset kémlél, ková nem jut a nap heve,
A szőlő lábában megakad a zeme.
Szilvafák árnyában megpillant — ugyan mit?
A Bodri hever ott, őrizve a holmit.

Szájtozva Janesi így szól az apjának:
"Hej, apám! Jó dolga van az ebánynak!
Csak hever, nyujtózik szilvás árnyékában,
Nem issza meg, mint én a nekem munkában!
De szeretném én is, ha kutya lehetnék!
S a Bodri módjára, kedvemre élhetnék!"
Az apa mosolyog ezen a beszédén:
"Jól van, édes fiam, kedved szerint legyen,
Hogyha kutya módra akarsz te is élni,
Mehetsz, akár most a szilvára kenyélni!"
Nem kell sok bízattás a Janesi gyerekek,
Ugrándozva szalad a szilvás bereknek,
Kapját a dudva közé félre vetve,
Heverész ebédig, Bodri mellé fekvé.
A toronyban már a délet harangozzák,
Szép mézas szülékben az ételt kihozzák.
Ekkor Janesi, mint ki dolgot jól végezte,
Magát az ételhez közelebb helyezte,
Kését és kanálát szépen elővette,
Szilke kantárijából, hová anjja tette,
S belenyúlt a tábla, de ekkor az apja
A csillagos nyelrű bicskát előkapja,
S egy koppintást vele a Janesi kárméire,
Hogy ha nem állt volna, leül jédtébe,
"Fiam!" — ugymond — "ha te kutya sorba vágótl,
Akkor hátrább innen a gazda tájától!
Bodri ebédidő, ki veled hétévését,
Tudja, hogy a tálnak felje se néhez.
Távol vár, hogy kapjon némi faladékot,
Kenyérhajlat, csontot, ételmaradékot,
Kutyaméret tehát tanulj te is tőle
S add azt, amit nektek vetek majd a földre!"
Igy szól a gazda és falatoz édesdeden,
Janesi úgy nézi, hogy pillája sem rebben.
A tálaltól káposzta ingerli szagára,
A nyál is kicsordul a szája sarkába,
De a füstölt oldal sem utolsó falat,
Ami apja olyan jóízűen szopogat,
A csontját az igaz, hogy mind nekik dobja,
Amde azt csupán a Bodri fogja fogja.
Eltárogat rajta, mancsa közé véve:
Csak éhgyortyokból áll a Janesi ebéde,
Könyvet, teli szemmel nagyokat nyel szegény,
Apja ezenkésben ebédjét végeztén,
Megtárolt szépen csillagos bicskáját,
S lehajol földemű förtéket kapját,
Fütyörézve indul megint a dolgára,
Nem néve egyser sem szegény Janesijára.
Janesi meg a Bodri egyedül maradván,
Janesi maga elé bántul nagy morogván,
A jölkötöt Bodri alszik, mint a bunda,
Persze, kenyérhajlat tele van a gyomra!
Szegény Janesi pedig gondolkodik nagyon,
Hogy a kutyasággal hányadán is legyen?
Nem tudom mi, s mi nem fordult meg eszében,
De néztek, már a dűlőben mégyen:
A kicsi kapját dudva körül kapja,
S megy oda, ahol már dolgozik az apja:
"Édes apám, leltem, beláttam még jókor,
Hogy kutyának lenni nem valami jó sor!
Igaz, hogy kenyérléket szilvafák árnyába,
De délelben azután felkoptok az állra!
Jobb nekem, ha kenddel itt verejtekzem,
De azután kenddel füstölt oldalát eszem,
Mintha a Bodrival egész nap heverek,
S nem kapok egyebet, csak száraz száraz kenyéret!"
Ember vagy fiaskám, lám, megjött az eszed,
Tud meg, mint dolgozt, hasznát akhép veszed!
Szól az apa, azzal serényen dolgoztak,
S estére jó kedved, Bogdri falatoztak.

VIDÁM PILLANATOK

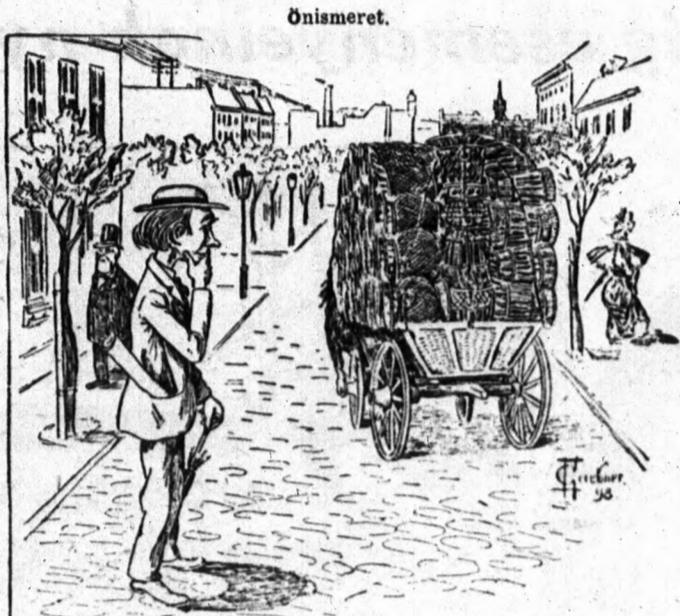
Művészet.

Nem bírom felfogni, miért hívják ezt a kotyvalékot műbörnek — hiszen nem kell annak elkészítésére semmi művészet!

Vigasz.

Igazán örülök, hogy szegény lány vagyok. Legalább biztosan tudom, hogy ha majd valaki elvesz: nem épen csak a pénzemért vesz el!

Önismeret.

Költő: Ennyi papirkosár! Mennyi konkurensem lehet nekem!

Ez is ok.

Gigerli: Bocsnátot kérek nagysád, hogy megazól tom — de mi kettőn már tolettünkél fogva is teljesen egymáshoz tartozunk!

Enyhítő körülmény.

Vádlott: Kérem alásán ügyvéd ur, mit gondol, hány évre fognak elítélni?
Védő: Rosszul állunk barátom, ha legalább egész családját meggyilkolta volna, akkor enyhítő körülmény gyánánt felhozhattam volna, hogy maga örült, de így...

A PIRAMISOK.

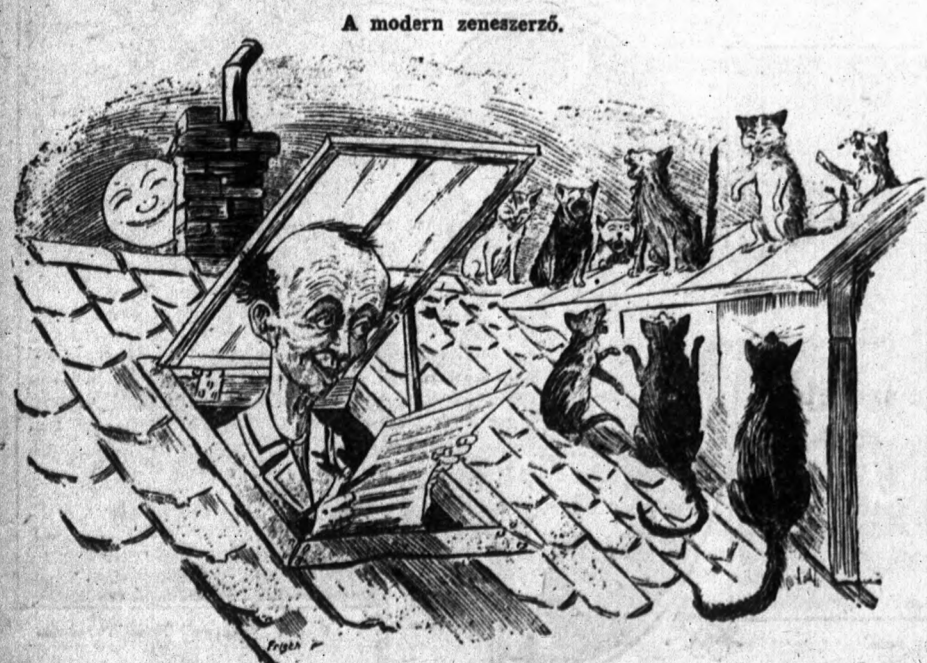
Estély volt az előkelő gyárosnál, ugynevezett fiatal leányok estélye, amelyre természetesen sok fiatal ember is meghívást kapott. Az igazság azonban az volt, hogy a fiatal leányok nem voltak túlságosan fiatalok, inkább olyanok, akik már egy kicsit megöregedtek abbéli szándékukban, hogy férjhez menjenek.

Két frakkos fiatal ember beszélget az estélyen és nézegetik a hölgykaszorút:

— Te, — mondja az egyik, — én úgy érzem magamat, mint egy Napoleon Egyiptomban a piramisok előtt!

— Hogy-hogy?
— Évezredek tekintenek reám!

Óha.

inspirációt keres.

..... milyen boldog volnék, ha csak egyetlen egy szájjal égnék meredni!

A new yorki pince-színház

A szomszédság színháza a pincében, amelyet a szereplők maguk csináltak ott, ahol azelőtt rongyok, hordók és patkányok honoltak. — Az őszinte törekvés és a dolog szeretete. — Az élet igazi komédiásai ezek a pincészinészek.

GYETLEN színpad az egész világ, mondotta Shakespeare. Most már a pince is az. A pince, amely amúgy is mostanában sokat veszített már a régi jelentőségéből és illatából.

A new yorki Chelsea kerületben van egy pince. És ebben a pincében van az élő figurák énekli a maguk kis nótáit, játszik a maguk kis tragédiáit, táncolnak, komédiáznak. Azután kimennek, mint ahogyan az élő figurák mindig megteszik, amióta a világ világ. És ez a lényege a dolognak. Legyen bár az előadás a Metropolitan Opera drágakövekkel ékes közönsége előtt, avagy a Greenwich Village kisse, hogy úgy mondjuk, fantasztikus világában.

"Az első kórus" kiáltja a rendező és jelt ad a kezével. És kilép a lámpák elé hat, vagy nyolc fiatal leány, midy bluzokban, rövid szoknyában, meg rövidebb derekban és igen rövid hajjal. A színpad alacsony és a táncosok igen élénkek. A színpad szárnyait még mindig csinálják, hogy a megnyitó estére legyenek. A fiatal táncosok pedig a rövid utat szeretik. Rossz oldalról jöttek be, tehát egyszerűen átugorják a rivaldát, csak úgy, ahogyan a hevesvéri ember átugorja az élet akadályait, míg az óvatos ember elkerüli szokat.

"Készen" kiáltja a rendező. Hol vannak a legyezők! Elhoz-zák a legyezőket és a zongora megszólal. Furesa zene hallható. A kicsi, amerikai, mozgócsónak furesa ritmusa mozgásba kezdenek. Mint-ha csupa fures kis japáni elefántoszt szobor lenne valahol a pincében. A legyezőket csibitón emelik, majd leeresztik, a fiatal vállak vibrálnak, oly módon ahogyan azt még Japánban sem eszelezzük. És folyik a tánc rendületlenül, amelynek főmozgása a legyezők legyezgetése.

"Kissé nyers anyag, de jó anyag", konstatálja figyelmes rendező.

"Következő szám", kiáltja most már. És újabb tánc kezdődik a színpadon.

Ezzel a számmal nincs megelégedve a rendező ur. Dühös lesz. A kalapját magasra hajlítva a levegőbe és a színpadra ugrik. "Mozogjon az istenért, mozogjon", kiáltja magánkívül. A hangja szinte meghatótságtól reszket. Azután munkába kezd. Egyiket a másik után forgatja meg. Tanít, igazít, kiabál, üvölt, mint ahogyan azt a rendezők rendszerint tenni szokták. Lassanként rendbe jön a dolog és ez a csoport is eltűnik.

"Készítétek a színpadot az egy felvonáshoz", kiáltja most a fardhatatlan férfi. "A kórus menjen fel az emeletre újabb próbára."

Es így mennek a próbák esténként a pincészinházban, a W. 27-ik utca 436 száma alatt, ahol ilyenkor össztalálkozik a kikötőmunkás, a soffér, a kereskedélszögéd, a levélhordó, gépirőleány, a pénztáros és kimenekül a mindennapi életből egy kevéssé abba a birodalomba, amelyben a fiatalság és a költészet uralkodik.

Itt ebben az atmoszférában, ahol még alig néhány hónappal ezelőtt hordók, régi csövek és patkányok honoltak, a szomszédság népe összegyűlékezik és a színjátásban, a kifejezésben gyakorolja magát.

Es ez az atmoszféra nagyban különbözik a mű-

bóhémtanyának, a Greenwich Villagenak levegőjétől, ahol a bennlakók még talán a tejjel is művészetet szívnak magukba. A pincészinház valami más, durvább formában szabadtítja meg a tagjait a mindennap robotjából. És így van az, hogy ezeknek a kifejezőmódja, a tánc, az éneke, olyan világos jelképezve, amelyet ők tapasztalatból egyáltalán nem ismernek, feltétlenül éppen annyira érdekes a szemlélőnek, mint amennyire leköti az ő figyelmüket, az egész éjszakai. Estéről-estére eljönnek a gyárból, a műhelyből, az irodából stb. és gyakorolják a maguk játékát, táncát, énekeit és hazamennek meglepődötten a világgal és önmagukkal is.

Es annyi bizonyos, hogy ezeknek a figyelmét jobban leköti az a munka, amit itt végeznek, mint például a Greenwich Village műböhéméit a maguk műkedvelő előadásai. Az utóbbiak nem olyan világos jeleznék, a játékkal, a táncokkal, amelybe jó lenne bejutni. Ők azért játszanak, hogy a mindennapi splint elkerüljék, nem pedig azért, hogy kipihenjék a mindennapi robotot.

"Már tizenöt éve várunk erre a színházra", mondotta a drámai műkedvelő társaság elnöke, miközben letelepedett az ő jelenetének elpróbalása után. Ebben a pincében mindenféle rongyok és

már csak az utánzata volt ennek az eredeti kies olasz bábszínháznak. Azután ott voltak a Washington Street Playerek, akik szintén nagyon alacsony kezdetek, amatőrökkel, összetakolt kiesi színpadokon. Ők azonban ma már ott vannak az elismeri professzionátusok sorában.

Vannak azután még más ilyen amatőrsoportok is. Nagy szolgálatot tesznek a művészfélbesnek mert alkalmat adnak arra, hogy talentumokat kifejlesszenek és a színjátszásra, táncra, szaválásra ki képezzenek.

A pincészinpad szereplői azonban mindeztől teljesen eltértek. Ők fityinget sem adnak arra, hogy mi róluk a világnak a véleménye, hogy mi róluk nézők ítélete. Ők maguk a színjátszásnak a szerete tréért játszanak és semmi egyébrét. Azért, hogy ki próbálják és kinyújtóztassák a maguk mozgékony lábait, hogy alaposan kifújják a maguk jól kifejlesztett tüdejét. Es ez a ház nemesek a fiatalokra rá dött tüdejét. Es ez a ház nemesek a fiatalokra rá dött tüdejét. Es ez a ház nemesek a fiatalokra rá dött tüdejét.

A pincészinpad szereplői azonban mindeztől teljesen eltértek. Ők fityinget sem adnak arra, hogy mi róluk a világnak a véleménye, hogy mi róluk nézők ítélete. Ők maguk a színjátszásnak a szerete tréért játszanak és semmi egyébrét. Azért, hogy ki próbálják és kinyújtóztassák a maguk mozgékony lábait, hogy alaposan kifújják a maguk jól kifejlesztett tüdejét. Es ez a ház nemesek a fiatalokra rá dött tüdejét. Es ez a ház nemesek a fiatalokra rá dött tüdejét.

Es ott lenn a pincészinházban nincsenek túlságosan rövid szoknyák, ezek alul ingerlően kivilágó kerek lábszárak. Nincsenek képek a falon, amelyek magától a színjátásztól elvonják a közfigyelmet. Ezek a pincészinészek nem művészek, hanem az élet em berei. Ők maguk nehéz életet élnek és ilyen nagyszerűen tudnak bemutatni a maguk kicsi színpadján. A darabjaik legnagyobb része körül az élet körül forog és a játékaik e tekintetben teljesen természetes.

Es nagyszerű nézni, hogy mi esoda szeretet tel miosoda ki tartással végzik el a dolgukat. Lassan építétek meg a maguk színpadját, de a posar megépítették. A színészeikben ott van a munkájuk szeretete. A táncosaikban ott van a természet adta bá és könnyedség. Az egész szervezetben ott van a szeretetnek komolysága és a teremtő ereje. Nagyszerű is kolának kőszü ez a pincészin ház.

A padlásról már igen sok nagy művész, nagy színész ebből a pincéből kikerült, soha.

A pincészinház szereplői közül idővel még a nagy színpadon is viszont láthatunk néhányat.

Amerika demokratikus meg a művészetében is a tehetség a fő, nem pedig az iskola, az akadémiai bizonyítvány. Európában elképzelhetetlen volna az, hogy valaki a rendes színpadra juthasson ha a színiskolát el nem végezte és attól meg nem kapta az oklevélet. Az eszlegetes európai pincészinházak (ha ugyan lennének, vagy lehetnének) gra dultjai ilyenképen sohasem juthatnának a nagyob színpadokra. Itt Amerikában azonban már lá tunk nagyobb esodást is. A pincészinház talán kü lönb iskolát nyújt a tehetségnek, mint a rendes szí niskola. Es ami a legfőbb, a pincészinház graduál jai végigjárták az élet iskoláját és is talán vála nyajien keserű tragédiákat voltak kénytelenek le játszani az élet színpadán.

Már pedig maga az élet, amely a maga tré ningével, a maga keserves tanulságaival az igaz tehetséget kifejleszteti tudja. A pincészinház nem csak azoknak nyújt szórakozást, akik végignézik, ha nem azoknak is, akik végigjátszák a darabokat.

Es ott lenn a pincészinházban nincsenek túlságosan rövid szoknyák, ezek alul ingerlően kivilágó kerek lábszárak. Nincsenek képek a falon, amelyek magától a színjátásztól elvonják a közfigyelmet. Ezek a pincészinészek nem művészek, hanem az élet em berei. Ők maguk nehéz életet élnek és ilyen nagyszerűen tudnak bemutatni a maguk kicsi színpadján. A darabjaik legnagyobb része körül az élet körül forog és a játékaik e tekintetben teljesen természetes.

Es nagyszerű nézni, hogy mi esoda szeretet tel miosoda ki tartással végzik el a dolgukat. Lassan építétek meg a maguk színpadját, de a posar megépítették. A színészeikben ott van a munkájuk szeretete. A táncosaikban ott van a természet adta bá és könnyedség. Az egész szervezetben ott van a szeretetnek komolysága és a teremtő ereje. Nagyszerű is kolának kőszü ez a pincészin ház.

A padlásról már igen sok nagy művész, nagy színész ebből a pincéből kikerült, soha.

A pincészinház szereplői közül idővel még a nagy színpadon is viszont láthatunk néhányat.

Amerika demokratikus meg a művészetében is a tehetség a fő, nem pedig az iskola, az akadémiai bizonyítvány. Európában elképzelhetetlen volna az, hogy valaki a rendes színpadra juthasson ha a színiskolát el nem végezte és attól meg nem kapta az oklevélet. Az eszlegetes európai pincészinházak (ha ugyan lennének, vagy lehetnének) gra dultjai ilyenképen sohasem juthatnának a nagyob színpadokra. Itt Amerikában azonban már lá tunk nagyobb esodást is. A pincészinház talán kü lönb iskolát nyújt a tehetségnek, mint a rendes szí niskola. Es ami a legfőbb, a pincészinház graduál jai végigjárták az élet iskoláját és is talán vála nyajien keserű tragédiákat voltak kénytelenek le játszani az élet színpadán.

Már pedig maga az élet, amely a maga tré ningével, a maga keserves tanulságaival az igaz tehetséget kifejleszteti tudja. A pincészinház nem csak azoknak nyújt szórakozást, akik végignézik, ha nem azoknak is, akik végigjátszák a darabokat.

Hét év után

irta Körmeny Viktor

VINGAY SANDOR már a háború első óráiban fogságba esett. Egy levelet meg is hozta a postán — Nisnij-Novgorodból, karácsony táján — hanem azután többet nem hallott magáról. Egyik hónap múlt el a másik után és amikor újra vége lett egy esztendőnek, a második árva karácsony-estén sötét kétségbeesés ült a szívekre a körüli lakásban. Ez volt az első eset, hogy nem égett karácsonyfa az asztalon és hogy elmúlt az egész ünnep egyetlen mosoly nélkül.

Az édesanyjának már könyei sem voltak, a huga és a menyasszonya ellenben keservesen sirtak. A huga kitörő, hangos zokogással, a menyasszonya szepesge, gyáván és meglátszott rajta, hogy magát jobban sajnálja, mint az elveszettet. Huszonnégy éves volt már és az idő minden nappal mulik. Amikor vigasztalták, keserűen legyintett a kezével.

— Nem jön vissza soha többet, — mondta fojtott hangon — elesett vagy meghalt a fogságban.

— Nem igaz! Él! — sikoltott közbe ilyenkor az anyja és makacs reményeként minden ereje ott feszített gyönges hangjában.

— Sándor nem halt meg — bizonygatta erőszavával a leány is és ezt a feltevést nem cáfolta meg semmiféle hivatalos értesítés. A Vingay Sándor haláláról nem jött hír soha sem.

De levél sem jött tőle. Lassankint már nem a hónapokat, hanem az évszakokat számlálták az anyai házbán, később már csak az éveket. És tavaszok nyiltak, tavaszok hervadtak és egyik karácsony-estét sirták át a másik után — Vingay Sándor nem adott életjelet magáról.

Vége lett a háborúnak és akkor vége lett a Hauer Margit túrelmének is. A huszonnyolcadik évét járta már és a várakozás ideje alatt három jóra való kérojtét kosarazta ki. Most egy fiatal, jónevű orvos udvarolt neki és Hauer Margit magányos estéin sokat tépelődött a tükör előtt. A tükör nyersen, őszintén megmondta neki, hogy már nem fiatal, a szája szélén két kellemetlen ránc bujkál és hogy nincs ideje várni. A lelkiismerete azonban más parancsolt. Ha Sándor él — sugta — és annyit szenvedett érte, meg kell várnod. És megint csak halogatta a választ.

Es megint elmúlt egy esztendő. Utána a másik. Akkor már elapadt egészen a Hauer Margit könnye. Nem sirt már a huga sem, csak az édesanya suttogta néha borús ószí estéken maga elé:

— Él... mégis él...

Hanem a fia menyasszonyát már nem merte biztatni. És amikor meghallotta, hogy az az orvos még mindig kiart mellett, maga mondta neki:

— Menj hozzá, édes lányom. Nem kívánok téled ekkora áldozatot. Hány éves vagy most?

— Huszonkilenc multam...

Az asszony reszkető kézzel simogatta végig a Margit arcát. Nem volt az már olyan stíma, mint hét év előtt.

I.

A meggyőört leány fásultan ment haza. Otthon előkereste az orvos legutolsó levelét, melyben még egyszer utoljára kéri, hogy legyen jó maga-magához és ne vonakodjék tovább.

Eltűnődött. Milyen régen asszony lehetne már, ha nem békítja meg akaratát ez a halott mátkaság. Három év óta felesége lehetne egy derék, csinos embernek és talán már gyermeke is volna. Talán nem is egy, hanem két. Forró vérhullám csapott a szívéhez, az anyaság szent vágyával birkózott szobájában. Aznap csak nagyon későn tudott elaludni és az utolsó gondolata az volt, hogy másnap reggel irni fog az orvosnak, hogy jöjjen el érte.

II.

A szürke novemberi nap halaványan bágyadozott az ablakában, de Hauer Margit mosolyogva nézett föl az ég-re. A szívében halkán dalolt valami és csöndesen ringatta a lelkét. Akkor megszólalt a csengő kint az előszobában.

A Vingay-lány jött, a Sándor huga, lelkenedve és sirva-kacagva buggyant ki száján az örömhír:

— Margit!... Margit!... Nyolc nap múlva itt lesz... Megjön... Megjön... Hauer Margitnak minden vére az arcába szaladt, mint-ha fojtogatták volna.

— Ki jön meg? Sándor? — Sándor... — Azután meg egyszerre halálthalvány lett és szédülten csak annyit rebegett:

— Istenem... — A Vingay-lány úgy fogta föl, hogy össze ne essék. Később, amikor egymás mellett ültek a diványon, a Sándor huga megkérdezte tőle:

— Örülsz? Boldog vagy? Hauer Margit nem felelt. Pedig akart mondani valamit, de rémülten eszmélt rá, hogy inkább félelem az, amit érez és hideg közöny ül a szívében.

— Hát nem örülsz? Hát semmit sem szölsz? — kérdezte most már sértődötten a Vingay-lány.

— Fehér kezevel végigsimított a homlokán.

— Nem tudom, — felelte szórakozottan. — Nem tudok örülni... Hét éve már... Hét évi...

Es sirva fakadt.

A másik egy darabig nézte, furcsa, kémlelő tekintettel, mint aki vár valamit. De Hauer Margit nem szólt semmit, csak nézett maga elé ostoba, könnyes tekintettel.

— Hát nem örülsz? Igazán nem? — kérdezte most utoljára a Vingay-lány és fölállt mellőle.

Hangtalanul intett a fejével, hogy nem. Akkor egyszerre a másik is sirni kezdett és lehajtott fejjel, anélkül, hogy bucsuzott volna, elment tőle.

Ki sem kísérté, nem is szólt utána. Később fáradtan föl-kelt, odaféltogott az íróasztalához és levelet írt az orvosnak. Megírta, hogy most már semmi sem lehet a dologból, mert a véglegénye nyolc nap múlva hazajön.

A nyolc nap alatt olyan volt, mint az alvajáró. A feje zugott, a szíve hol örülten kalapált, hol meg alig dobogott. Az érkezés napján kiment a pályaudvarra.

A Vingay-lány is kint volt, de nem ment oda hozzá. A mikor a vonat befutott és a transport kiszállt, egy hadnagy beszélni kezdett az érkezők nevében. A többi négyes sorban állt föl mögötte.

Vingay Sándor az első sorban állt, épen szemben Hauer Margittal. Csont és bőr volt szegény. Szemének régi fénye megtört, az alakja megrokkadt. Csak a hullámos, szőke hajáról ismert meg.

Merőn, követelőn nézett rá. Szinte kiabált a tekintete: Ismersz-e még? Hát ismerj meg már!

A fénytelen szempár bekapcsolódott az övébe. Oh igen... most... most megismerte! És várta, hogy a fáradt fejével bólintson, a fonnyadt ajkával mosolyogjon. De a férfi sem nem bólintott, sem nem mosolygott. Csak nézett, nézett nagyon szomorúan.

Mi ez? Talán még sem ismerte volna meg? Dehogy nem! Hiszen egyre őt nézi, le sem veszi róla a szemét.

A fogadás véget ért. Az oszlop felbomlott, repült mindenki szereteteinek karja közé. Vingay Sándor is elhagyta helyét és lassan, eltávolán előre indult. Közvetlenül mellette ment el, de most nem nézett rá, hanem a földre sütötte a szemét. Hauer Margitnak száján volt a férfi neve, hogy rászól: És mégis meg tudta állni, hogy ki mondja. Szegény Sándor olyan rozoga, olyan öreg... Mi értelme lenne? És ha akarta volna, ő neki kellett volna megszólítania.

Szánakozva nézett utána és elkísérte a tekintetével, a mig csak nem látta, hogy a nővére karjai közé zuhan. Akkor megfordult és elindult a kijárat felé. Egyedül.

Otthon a tükör elé állt és hosszan elnézte magát. Egyszerre csak keserűen fölka-cagott. Hiszen ő is csunya, ő is vén, ő is ráncos! Hát persze, hogy nem szólt hozzá Vingay Sándor. Mi értelme lett volna? —

Másnap visszaküldte neki a jeggyűrűt. És még nem lett este, visszakapta a magáét is. Egy sor nélkül. És ő sem írt újabb levelet az orvosnak. Mi értelme lenne? Megöregedett.

Két szmoking beszélget Irta Vértessy Gyula

Színhely: a Petőfi-utca egyik őszeres boltja. **Személyek:** egy majdnem még egészen új, alig viselt s egy teljesen tönkrement, rongyos cafatos szmoking.

Egyik (a gavallér szmoking ledobva magáról a másikat, a rongyost): Fúj! Még rám ragad valami a te piszkodból. Milyen szemtelenség is, hogy egyenesen rám téhénkedsz!

Másik (szerényen, félénken, ahogy egy vacak ruhadarabhoz illik): Ne haragudj testvér! **Egyik:** Micsoda testvér! Nekem ugyan nem vagy testvérem. **Másik:** Akármennyire elzülötttem is, mégis csak testvérek vagyunk. Egy szabó kezéből kerültünk ki mind a ketten rongyosan cafatosan is büszkén örömmel az apajegyéddel. Persze a két aranyos orozsán az én écedulámon már elkopott a a betűk is alig olvashatók, de valahogy mégis csak ki lehet silabizálni.

Egyik: Szégyelhetnéd magad, hogy ilyen előkelő származás mellett így lezülöttél! Persze, az aljas társaság! Egyszer elcsusztatok, aztán lecsusztatok!

Másik: Nem csusztunk mi! Csak ostobán élünk. Dolgoztunk, egyre csak dolgoztunk azt hittük, hogy becsületes munkából manapság meg lehet élni. A gazdám reggeltől estig dolgozott, dolgozott s annyit se szerzett a munkájával, hogy neki, meg a családjának kenyérré teit volna.

Egyik: Hja, ha valaki olyan csúszkál, hogy koldus létező megházasodik, az nem érdemel más sortot. A te gazdád is ur volt, akárcsak az enyém; ő is ur maradt volna, olyan ur, hogy lásd, neki már a magam-fajta, drága új ruha már nem is kell, mert új szabást csináltathat, — de persze a te gazdád tanult, meg dolgozott, ahelyett, hogy ur módon élt volna. Pedig hát a szmoking kötelez. Aki szmokingban alant munkát végez, annak bünhődnie kell. A szmoking elegáns helyekre való; ur kártyaszobákba; nem hivatalos helyiségekbe, meg piszkos korréktori asztalok mellé s hónapos szobák töröttlábu székeire.

Másik: Tudom; engem is ur helyeken bordott eleinte a gazdám. A háboru előtt mi is urak voltunk! Uri helyekre jártunk, szép kisasszonyoknak udvaroltunk, színházra, hangversenyre, mindenre telt; a kártyaszobákba is jártunk, párbajoztunk. De jött a háboru, a gaz-

kor mindig meglátogatta vagy valami betegség; vagy pedig meghalt az apja, a nagyapja vagy a menyasszonya. Mikor odakint verekedtek, mi többnyire itthon miutlunk. Így aztán nagyszerűen megusztuk az egész háborút. A háboru után pedig ott voltunk mindenhol, ahol csak urak megfordultak, mutogattuk magunkat; beszélünk a hőstetteinkről, a rettenetes nélkülözéseinkről. Egy nagy vállalat alakult, az igazgatójelölt lányának halálra kurizált a gazdám, be is került a vállalatba kitűnő pozícióban. A vörös ördögök uralma alatt pedig Bécsben élt, volt pénze hozzá...

Másik: Persze, az én gazdám kimenekült volna, csakhogy neki nem volt ám pénze. Itthon nyomorgott nagy betegen tőkön meg káposztán. De még jó volt, ha egész napi ácsorgás után hozzájutottunk valamihez. Tejet is kellett volna innia, de persze nem kaptunk; azért gyöngült úgy el, hogy a komárom után alig birt a lábán állni.

Egyik (nevetve): Tejet kellett volna innia! Miért nem pezsgőt? Hja, persze itt nálatok akkor pezsgőt csak a népbiztos-kegyelmes urak ittak. Bezzeg, mi Bécsben fűrdöttünk a pezsgőben.

Másik: A postától is kimaradt a díjnköszömből; nem tartották megbízható elvtársnak; a legnagyobb nyomorban élünk. Mikor aztán vége lett a rettenetes időnek, hát... **Egyik:** Visszakéredkedett a csási díjnköszömből, ahelyett, hogy mint a kommun áldozata, mint agyongyőrt ellenforradalmár, keresett volna, és kapott volna is valami színekura-hivatali kárpótásul...

Másik: Biz ő visszament díjnköszömből és dolgozott, míg bírta. **Egyik:** Az én gazdám még a napokban tartja lakodalmit a "Defekete" külforgalmi, beforgalmi, alforgalmi, felforgalmi óriási vállalat igazgatójának a lányával. Az esküvőre új frakkot, új szmokingot s csupa új ruhát csináltattott. Így kerültem én ide.

Egyik: (közelebb húzódik a másikhoz s halkán, az igazi koldusok szegényező suttogásával): Nem segíthetnél meg valamivel? **Másik:** (odébb löki): Ne piszkolj bel Nem, nem segíthetek! Elvem ellen van, hogy az ostobákon segítek.

kor mindig meglátogatta vagy valami betegség; vagy pedig meghalt az apja, a nagyapja vagy a menyasszonya. Mikor odakint verekedtek, mi többnyire itthon miutlunk. Így aztán nagyszerűen megusztuk az egész háborút. A háboru után pedig ott voltunk mindenhol, ahol csak urak megfordultak, mutogattuk magunkat; beszélünk a hőstetteinkről, a rettenetes nélkülözéseinkről. Egy nagy vállalat alakult, az igazgatójelölt lányának halálra kurizált a gazdám, be is került a vállalatba kitűnő pozícióban. A vörös ördögök uralma alatt pedig Bécsben élt, volt pénze hozzá...

Másik: Persze, az én gazdám kimenekült volna, csakhogy neki nem volt ám pénze. Itthon nyomorgott nagy betegen tőkön meg káposztán. De még jó volt, ha egész napi ácsorgás után hozzájutottunk valamihez. Tejet is kellett volna innia, de persze nem kaptunk; azért gyöngült úgy el, hogy a komárom után alig birt a lábán állni.

Egyik (nevetve): Tejet kellett volna innia! Miért nem pezsgőt? Hja, persze itt nálatok akkor pezsgőt csak a népbiztos-kegyelmes urak ittak. Bezzeg, mi Bécsben fűrdöttünk a pezsgőben.

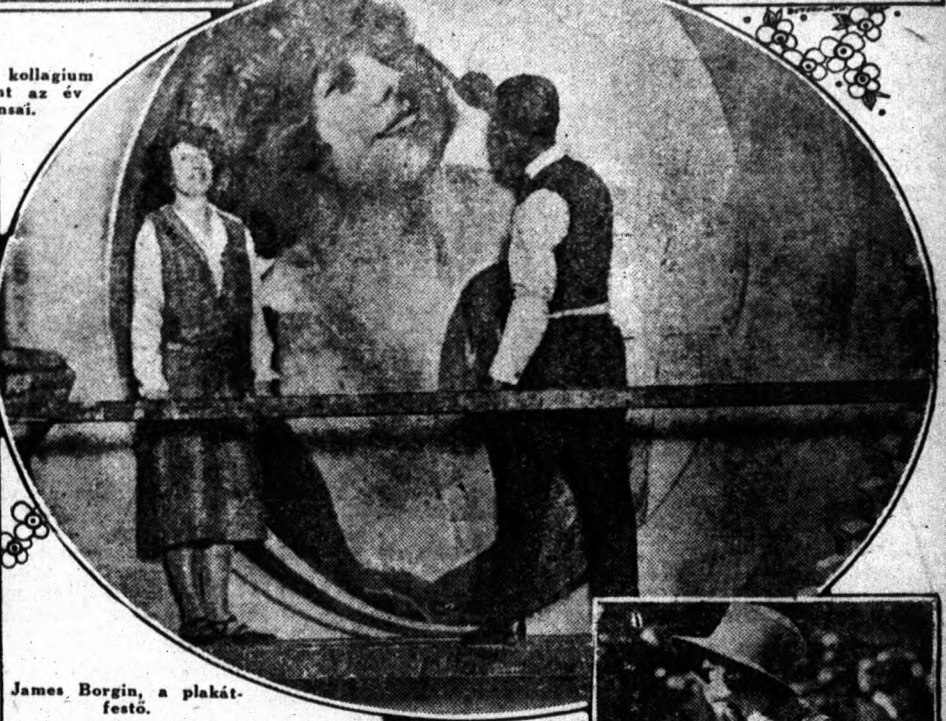
Másik: A postától is kimaradt a díjnköszömből; nem tartották megbízható elvtársnak; a legnagyobb nyomorban élünk. Mikor aztán vége lett a rettenetes időnek, hát... **Egyik:** Visszakéredkedett a csási díjnköszömből, ahelyett, hogy mint a kommun áldozata, mint agyongyőrt ellenforradalmár, keresett volna, és kapott volna is valami színekura-hivatali kárpótásul...

Másik: Biz ő visszament díjnköszömből és dolgozott, míg bírta. **Egyik:** Az én gazdám még a napokban tartja lakodalmit a "Defekete" külforgalmi, beforgalmi, alforgalmi, felforgalmi óriási vállalat igazgatójának a lányával. Az esküvőre új frakkot, új szmokingot s csupa új ruhát csináltattott. Így kerültem én ide.

Egyik: (közelebb húzódik a másikhoz s halkán, az igazi koldusok szegényező suttogásával): Nem segíthetnél meg valamivel? **Másik:** (odébb löki): Ne piszkolj bel Nem, nem segíthetek! Elvem ellen van, hogy az ostobákon segítek.

A világ eseményeinek nyomában

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

Tigrisvadászat Indiában

A VADÁSZAT ősi szenvedélye az embernek, mely a veszedelmeket erélyel és ügyességgel akarja leküzdeni, hogy megszeresse a kisméretű zsákmányt. Helyielléssel azonban némely vadászat állandó, előre nem látható veszedelmeket rejt magában. Ilyen például a tigrisvadászat, miután tudvalevőleg a tigris a legvérszomjasabb vad, amelynek elejtése mindig kockázatokkal jár, mert az a terep, ahol a tigris tartózkodik, száraz és száraz leselhet, bűvölt biztosít az állatnak. Az is sajátos veszedelme a tigrisvadászatnak, hogy a tigris, a bozotos sűrűség, a dzsungel királyának színe, bőrfelületének sávos csíkozata a csalódásig hasonlít a környező növényzet, fák, lombosok, kuszó növények, sásbozótok színéhez. Ez a hasonlat néha annyira megtéveszt, hogy a vadász igen gyakran csak akkor veszi észre a tigrist, amikor alig van tőle néhány méternyire. A tigrisnek szenvedélyes ősi vérszomját pedig senki se ítélje meg az — állatkertekben szerzett benyomásai után, mert ott a tigris egy elképzelt, lusta, mogorva állat, amelynek a messzeségbe révedező tekintetében ott jobog a teljes szabadság utáni vágy emésztő tüze. Elő, Hátsó-India, Tibet, Perzsia, Kinában fordul elő a tigris, ahol a lapályos, bozotos, sűrűn benőtt helyeken folyó, és soha sem a magaslatokon. Kedveli a fenyőket, itatók mentét és környékét, mert itt lesi, várja a gyanútlan áldozatát. A bambuszbozótokat és a korinthos-cserjék szereti felkeresni, miután ezekben maestraszerűen meglapulhat a nyugodtan várhatja az érkezést a vadász az azt a vadászközvetet a cserjéket s bozótokat nagyon élesen ki szokták észlelni. Angol lapokban gyakran olvashatjuk a tigris nagy pusztításait az indiai angol gyarmatokban, ahol évente sok száz és száz hentesültek esik a tigris vérszomjának áldozatul, miután a tigris az állatokon kívül nagy előszeretettel leselkedik az emberekre. Észrevételül közelebbi meggyantán áldozatát — a haladó vándort, vagy a folyókban fürdőket — s egyetlen ugrással ráveti magát, hatalmas karmaid bevágja a hátába, vagy egy rettenetes erjű csapással a fejre, agyonzuza az áldozatát, amelyet azután a bozótba cipel s fellakmároz. Oly rettenetes ereje van a tigrisnek, hogy nemcsak egy embert, hanem szarvast, lovat, bivalyt könnyedén el tud magával hurocolni. Hogy a tigris a nyájakban, falakban, esordákban évente minő óriási károkat okoz, azt fel sem lehet becsülni, de tény, hogy

évente csak Indiában ezekre rugó házi állatot pusztít el. Maga a tigrisvadászat vadászati szempontból rendkívül érdekes és izgató. Rendszerint nagy előkészületeket tesznek erre a célra, mert egész környék érdeke, hosszabb nyugalma fűződik ahhoz, hogy a ravasz, vérszomjas állatot biztosan el lehessen ejteni. Rendszerint akkor szoktak tigrisvadászatot rendezni, amikor már sok riasztó hír érkezett arról, hogy hol, merre tanyázik és pusztít a dzsungel királya. Angol tisztak, sportszerű vadászok, az indiai fejedelmek szoktak tigrisvadászatokat rendezni, ami az évszázadok folyamán egészen különös vadászati ággá fejlődött ki. Egy ilyen vadászat sikeréhez nagy előkészület, még több személyzet, a hajtókák egész serege szükséges, hogy a sűrűben rejtőzködő tigrist oda tereljék a vadász fegyverének csővé elé. Jellemző, hogy a tigris, a nagy zajt, lármát, a sokaságot kerüli, az élő szinte menekül s csak egy-két emberrel szemben veszi fel a harcot. Az indus fejedelmek óriási kísérettel szoktak tigrisvadászatra indulni, katonákat, hajtókat, sőt egész udvari személyzetet visznek magukkal s ezek oly drámaimát, zajt esapnak a vadászterületen, hogy a tigris ijedten, tétozva igyekszik menekülni, de hasztalan. A tigrisvadászatnak egyik főtevénye az — elefánt, mert ez az állat a legmértőbb ellenfele a tigrisnek, amelynek közelségét gyorsan megérez s ilyenkor trombitaszzerű hangot hallat. Különbözőképp szokták a tigrisvadászatot rendezni. A vadászok elefántra ülnek, lovakat, marhákat, visznek magukkal, gondoskodnak elszakíthatatlan erős kötélfalókról, sőt azt is megteszik, hogy a vadászterületen, folyam mentén egy hálóval körülvett pilléres állványt készítenek s onnan várják be, míg a hajtók a tigrist arra kergetik.

Rendkívül érdekes, sőt mondhatni idegizgató a tigrisnek felhajása. Amikor ugyanis már biztosan tudják a vadászok a hajtók jelentései alapján, hogy a tigris hová fészkelte be magát, az egész óriási bozotos, sáros, bambuszos, fás terület nagy kiterjedésben teljesen körülvételek. A hajtók azután óriási lármaival, sipalás, dobolás, cintányírásúval s minden elképzelhető zajjal cintányírásúval a tigrist egy bizonyos hely felé kergetik, zavarják a tigrist egy kintűnő szimut. A tigris, mint finom hallású s kintűnő szimut állat, ezt hamarosan észreveszi, sőt érdekes, hogy a hajtók távoli közeledését a majmok, pávák is előre jelzik, mire a tigris a sűrűség belsejébe menekül s onnan figyel. A tigris felhajásának azon-

ban igen sok veszedelme van s gyakran megcsúsz, hogy egyik-másik merészebb hajtó, aki elmaradt a társaitól, a vérszomjas, ravasz állat áldozatul esik. A bozót, az erdőszeg néha oly sűrű, hogy a behatoló sötétbe jutnak, ahol szövetekkel kell világítaniuk és igen gyakran világító rakétákat sötögtetnek el. A tigrisvadászat különben már évtizedek óta a vadászat legelsőjévé nőtte ki magát s azért a vadászok azt a társukat, akinek szobáját az általa elejtett tigris kikészített remek bőre díszíti, méltán irigyelik, miután a tigrisvadászat a legkalandosabb, legveszedelmesebb s ugyancsak igénybe veszi a vadász még oly edzett, idegét is.

Híres vadász volt például Rice angol tiszt, akit egymaga Indiában hatvanöt tigrist, három pár denevet és huszonöt medvét ejtett el. A tigrisvadászatnál használni szokták régi bensülött hagyomány szerint a farkasvermek készítését is. Számos ilyen mély vermet ásnak, behányják a rácsos felületet lombbal s a tigrist igyekeznek arra felhajtani. Ez a módszer azonban kockázatos, mert gyakran maguk a hajtók esnek ilyen verembe a tigrissel együtt.

A történelmi időkben a kínai császárok is rendeztek nagy tigrisvadászatot, persze, rengeteg katonaság, embersokaság védelme alatt, aminek azonban inkább csak látványos jellege volt. Megemlítjük még, hogy a tigrist Indiában az ottani fejedelmek gyakran néppünnyelvények alkalmával, miként a régi rómaiak, viadalok rendezésére is félékelték használni. Egy hatalmas arénát rendeznek be, amelyet nagy és erős korlátal vesznek körül s egy elfogott, napokon át éhezettelt bezárt tigrist egy hatalmas bivalylyal erőszakkal össze. Az erőtelenedett tigris fardán huzódik meg, nem érez kedvet a támadásra, de a hajtók kívülről addig ingerlik, ütik, amíg összekerül a bivalylyal s ráveti magát. A hatalmas bivaly azonban lerázza magáról, majd szarvaival neki ront, felülkelt s utóbb neki szorítja a korlátot, ahol a tigrist agyonnyomja. Dacára annak, hogy utjában keveset hallunk és olvasunk valami izgatott tigrisvadászatról, ez a vadászat Indiában, hogy így mondjuk, napirenden van. Egyébként az indiai kormány magas díjakat tűz ki minden évben rengeteg kárt okozó tigrisek elűzésére s azóta a vadászoknak a bensülötték is nagy versenyfársai lettek, mert minden elejtett tigrisért száz, kétszáz rupiát kapnak.

Vegyészet és fényképezés az igazság szolgálatában

A tudomány és a technika óriási léptekkel halad előre s azok a vívmányok, amelyek a folytonos tökéletesedésből származnak, azt a célt szolgálják, hogy az embernek az életét kellemessé, biztonság, nyugodtá tegyék. A jó és rossz hajlam közötti állandó küzdelem azonban magával hozza, hogy a gonosz ember, aki társai terhére bünt követek el, a tudomány és technika vívmányait szintén igénybe veszi, így azután a büntető igazságszolgáltatás súlyos feladata, hogy a büntetett kinyomozásánál ezeket a vívmányokat akképp alkalmazza, hogy végelemzésben megismerje az igazság győzedelmekdjék. A büntetés, aki a társadalmi rend, a tulajdon, a jog uralma ellen támad, az a hátrányos, bármily agyafutó legyen is egyébként, megmarad, hogy büntetés cselekedetének valamely áruja nyoma mindig, valahol, még ha alig észrevehető alakban is, de fennmarad. Ezeket az áru nyomokat felkutatni, pontosan megállapítani és ezekből a gyanúsított vagy terhelt kétségtelen bűnössé-

gét megállapítani lényeges feladata a vegyészeti tudománynak és a fényképezésnek. Minden aprólékosnak, mellékesnek látszó mozzanatot, jel, nyom alkalmas arra, hogy a vegyészeti tudomány és a fényképezés mai magas színvonalánál mellett a bűnösségre vonatkozó adatokat kétségtelenül meg lehessen állapítani. A hamisított, amint azt fel lehet tételezni, rendkívül óvatossá és teljes eredetiség hű utánzásával végzi hamisítási munkáját, de ez a hamisítás nehezen lehet oly tökéletes, hogy leleplezhető ne volna. Itt van például egy eset, amikor egy hamisító tíz líras bankjegyet ezer lírásra változtattott át. Az esetet egy német vegyésznek, aki az ilyen hamisítások megállapításában kiváló szaktekinélty és a bankjegy alapos ellenőrzésére külön bonyolult vegyészeti eljárást alkalmaz, vegyi, majd fényképezési uton szemmel láthatólag kiderítette, hogy a hamisító a "Diece" számról hamisított a "Mille"-re, vagyis a tízes szóból ezert csinált. Csak hogy ezt elérni, csak

rendkívül erős hatású nagytással és feleletényes fényképezési eljárással lehet, mert ugyanaz a bankjegy a néző előtt nem kell gyanút, miután az összehasonlítás szerint a "Mille" szó majdnem teljesen tisztának látszik.

Tekintetbe kell venni azt is, hogy amikor a hamisító utánoz, átír, vagy általában hamisít, kedélyállapota sohasem eléggé nyugodt s a hamisítás elvégzésénél a tollal valahol, valamiképp megállapodik, ami azonnal szembeötlő a vegyészeti vagy fényképezési vizsgálat alkalmával. Erdekes, hogy a fényképezés a bünygyi nyomozás érdekében előmozdított a tollal valahol, valamiképp megállapodik, ami azonnal szembeötlő a vegyészeti vagy fényképezési vizsgálat alkalmával. Erdekes, hogy a fényképezés a bünygyi nyomozás érdekében előmozdított a tollal valahol, valamiképp megállapodik, ami azonnal szembeötlő a vegyészeti vagy fényképezési vizsgálat alkalmával.

Erdekes, hogy a fényképezés a bünygyi nyomozás érdekében előmozdított a tollal valahol, valamiképp megállapodik, ami azonnal szembeötlő a vegyészeti vagy fényképezési vizsgálat alkalmával.

terést mutat. A bünygyi nyomozásnál fontos minden aprólékosnak látszó mozzanatot, jel, nyom. Ezért a gyanúsítottat, vagy terheltet alaposan megvizsgálva, nem ritkán akadnak rá az áldozattól származó hajszálra, bőrfelületre, hám ladékra, szövetszálra, vagy ehhez hasonlóra. Ezeket természetesen szintén a legaprólékosabb vizsgálat tárgyává teszik s meg tudják állapítani a minőségét, azt, hogy honnan, kitől származik.

Nyilvánvaló fennebbi ismeretűnk után, hogy a vegyészeti tudomány és a nagyfokra fejlesztett fényképezés, természetesen a görcsövi vizsgálatokkal kapcsolatban minő nélkülözhetetlen a bünygyi nyomozások terén. Beállítást enged olyan rejtett világba, a hová eddig emberi szem be nem hatolhatott s amíg ezek a segédesszók nem állottak rendelkezésünkre sok megszerelt, amely szerint a vérvizsgálat megfigyelésénél kiváló, amely azt jelenti, hogy a különböző vérfaajok úgynevezett lecsapódása el-

Inni vagy nem inni—ez a kérdés

Használ-e az ital az író alkotókedvének? — Mi a véleménye George Bernard Shawnak, a híres angol drámaírónak? — Amerikai írók a prohibíció ellen. — Irvin S. Cobb, a kintűnő amerikai humorista erősen kikel Shaw prohibíciós felfogása ellen. — Mr. Volstead és az irodalom.

EBBEN a cikkben prohibícióról lesz szó. Ennek fogva remélhető, hogy a cikk érdeklődésre számíthat. E sorok íróját, vagy ha úgy tesszük az angol cikk áttünetjét még azzal sem lehet valószínű, hogy iszik. Mert nem iszik! Még akkor sem, amikor beljé kényszerítik az italt. Viszont hisz azokban a szenciációkban, amelyek inspirációba kergetik az írókat, az alkotókat. Mindegy, hogy alkohol, no vagy kaland-e az az inspiráció, amíg az alkotás igazolja az inspirációt.

George Bernard Shaw, a híres angol író, aki annyit feltétlenül ér, mint amennyit beszélt magáról, a prohibíció híve. Az ő baja s fantazizálás a fogyatékosága. Amellett hiva azonban a vegeterianus életmódjának is. Hustól és italtól tartózkodni kell. S habár darabjai nagyon ötletesek, a közneki szánt publicisztikai értékek kijelentései már kevésbé azok. Ha ötlettel akar megélni egy az emberi természetből eredő igazságot, az utóbbi életben marad s az ötlet hal meg. Ez a megjegyzés is olyan, ha ő mondaná, hát etálnék.

De hát miről is van szó tulajdonképpen? Nemrégiben angol gondolkodó angol ellent mondott Shawnak a huszadik század intellektuális bohócának. Számolnia kellett azzal, hogy Shaw paprikásan fog válaszolni, de mégis nekiment. Még pedig a prohibícióval kapcsolatban. Ennek a derék angolnak Sir Arthur Quiller Couch a neve. Hosszu név, de érdemes megjegyezni, mert okos emberé. Ez a kintűnő angol nekiment az angol szinpad legelőször és legelsőbb ki-sajátítottjának s azt állította, hogy temédek irodalmi alkotás stimulusa egyenlőhany józshen lehajtott pohár bor volt. Shaw felhoarkant. Hosszu újjaival belenyúlt vörös hajába s komolyan játszotta a felháborodott. S a hosszú név angolnak odavágta: "Drága Uram, mondja csak mennyivel egyszerűbb ki, az Ön agya akkor, amikor jött!" Bernard Shaw ötletesebb is szokott lenni, de szemmel láthatólag Sir Arthur Quiller Couchel szemben különösképpen nem jutott az észbe. Ebbe a vitába aztán bele-

szóltak már az amerikai írók is. Ők csakugyan hivatottak nyilatkozni, figyelembe véve azt, hogy a prohibíciónak nem vezet boldogságot nyugtó törvények Amerika az otthona. Sőt ha ugyetvási a paradiso-ma. Az ám, mondták ezek az amerikai írók, a mi jogunk ehhez hozzájárulni, mi nem el-méletből beszélünk, mi tudjuk, hogy Mr. Volstead mért akar a menyországba jutni s hogy miért lesz a mi védőszenktünk Pussfoot Johnson. Véleményem a prohibícióról s arról, hogy a határolt, amelyet az írők gyakorol! A legnagyobb kézzel szolgálunk véleményemmel. S ha lesújt, ne háborodjék fel Mr. Shaw. S ha felháborod, legyen egy pohár bort, legalább visszanyeri a lelke egyensúlyát.

Irvin S. Cobb, a népszerű humorista szót hozzá a tárgyhoz a többi között: — Mr. Shaw! Oh Yes! Az író! He-lyesebben drámaíró! Az ön-ülmádat iskolai példája! A prohibíció ellensége! Jó a prohibíció, amíg ilyen ellenségei vannak! A legutóbbi megnez-

tem magamnak New Yorkban Mr. Shaw legutóbbi darabját, a "Back To Methusalem"-et s csak azért nem aludtam el, mert előtte való nap tizenkét órát aludtam. Hinni kell az italt, ha kellene hinnie benne, különben nem irt volna ilyen álmos és unalmas darabot!

Nem azt állítom, hogy az elfogyasztott bor mennyisége alapítja meg egy irodalmi mű értékét. De igenis állítom, s vallom, hogy az alkohol szin-tes teszi a fantáziát, érdekesebbé a látást, érdekesebbé magát az életet. S arra ne hivatkozzék Mr. Shaw, hogy Shelley nagy költő volt, habár nem ivott. Ezzel szemben én azt mondanám neki, hogy garmadszámba tudnám felsorolni azokat a költőket, akik azért voltak nagyok, mert ittak. Nem a részegséget prédikálom, de igenis hangzatos az, hogy Noé óta minden valamire való művész — s Noé tulajdonképpen a circusztervezők ősapja — értékelte az ital inspiráló erejét. Mr. Shaw azt hiszi, hogy csak az lehet nagy,

aki nem iszik — mert ő italt mentes életet él. Csak inna, de ráfogná azokra az írőkre, akik a prohibíció hívei, hogy gyengék és impotensek!

No de már eleget mondtam! Nem esodálkoznék azon, ha Mr. Volstead amerikai barátai ezental engem belevessnek a kiátkozottak galériájába, mert a fenti módon merem nyilatkozni.

Érdekes rokonszenves nyilatkozatot tett Towns, az ismert amerikai költő: "Borzasztó az az unalom, az a szenziációmentes élet, amely mai sorsunkat jellemzi. S hogy a prohibíciókban ebben nagy része van, az tagadhatatlan. Hogy az ital előnyöse az író szempontjából feltétlenül az.

Tucatemberek az ilyen álláspont nem értik meg az írói temperamentumot sem. Mit tudják ők, hogy mi megy végbe az íróban, mielőtt alkot? Mit tudják ők, hogy mennyire más emberfajta az író, mennyire más élőny, akiknek az etikája is következetesen különbözik az átlagemberektől.

Ha inni akar az író, legyen de alkosson is mellette! Vajjon tudja-e Mr. Shaw, hogy James Whitcomb Riley sokkal kevesebbet alkotott volna, itál nélkül? Hát Rubayatot el tudja-e képzelni ital nélkül? S még sok nevet tudnék elsorolni!

A prohibíciótól megsápadt az életünk! New York, a világ második városa lakosság szempontjából, unalmas, mint valami vidéki fészek! Nem hiszek a részegségben, de ismerjük el az ital jogát s ismerjük el az íróművészt jogát az italtól! Így is borzasztóan inspiráció nélküli és eseménytelen az amerikai írói élet, de a prohibíció életleplezése óta még inkább az!

Egy amerikai író, akinek a neve hirtelen nem jut az eszembe, nemrégiben visszakeresztet európai utjáról. S New Yorkban, a kikötőben közte és egy new yorki lap riportere között a többi között a következő párbeszéd folyt le: — Hát Európában volt? — Ott. — Sok-e ott az amerikai? — Sok. — Irók? — Irók! — Igen. — Művészek? — Igen. — Hogy mit csinálnak? — Igen. — Isznak és alkotnak. Jellemző válasz. Vajjon el-vasta-e George Bernard Shaw!

PECCAVIMUS

Husvétvasárnap volt. Egyszer, hajnalomban Messzi szülőfalum nyárfasorát jártam Mindent elfeledtem — S kilépett egy kislány, épp abból a házból, Amelyben születtem.

Fehér bő ruhában, röpülő cipőben Tipogott, kopogott... topánkát néztem, Alighogy megkötöt, megint semmivé lett... Talán belelétem? A husvét hajnal csökos sugarába — Előlelte lágyan A kertek aljában Mandula virága, barackfa virága.

Husvétvasárnap volt, hogy először láttam, Hétfán már ismertem, rámdézett, megbántam, Hogy előbe léptem — Késő volt... Iholva szememben Rámámult nevetve Isten szép világa, De elborult kedre.

Még hogy elkísértem, ezt még megengedte, Csendes esküvőjén egész az oltárig, De nem szültunk ketten, Csak mentünk szomorúan, ingó lépésekben, Ugy tudom, sokáig. Egészen odáig, Ott a völgyényre hátraróttott engem S lépett s előre...

Pap áldását adta az új esküvőkre, Lassan elindultam, sompolyogva mentem

Ki, ki a szabadda! Itt fojtott a tömjén. Az orgona buja, A kis menyasszonynak narancskoszorúja, — Ott kint friss az élet — Szűk a napugár... az égen fekete száll... Méhek döngöcölnek...

Lassu imaszongás zendül a templomban É s koldusok között, az utolsó sorban Valaki pénzét ejtett, S hájtott egy másik — Aztán egy lassu, újabb sóhajtság Pergetek a percek tempa, gyors ütemben.

En pedig hát mentem, Mint aki már régen unja az egészét. Ó meg az oltárnál csak vissza se nézett, A szemé se mondta: "Itt tometnek élve, Saivomban a tavasz virágok fehérbe, Husvét! haragok, égbeszálló ének A feltámadt Krisztus fényéről beszélnek, Az én hitem benned a tul harangzúgáson Veled a megváltó, veled a husvét! Szép feltámadásom. Ekküszik egy halott. Nyujtd ki érte ke- (szed...) — De vissza se nézett. Tudtad már mind- (ketten), Hogy nagyot vértetem, De ő is vétkesztet.

MIKLÓS JENŐ

Magyar tengerész Brazília őserdeiben

Hogyan keresett orchideát Herr Frigyes, egy budapesti származású magyar tengerész a tropikus égöv alatt? — A mesék csodálatos országában. — Majmok, kigyók, papagályok, kakaduk, tigrisek és egyébebek. — A világ legrágább virága. — A világháború fürgetegének a szélén.

SZOCIOLÓGIAI szempontból reánk, amerikai magyarokra nézve talán semmi se fontosabb, mint a "zöldek" beözönlése. Dacára a három százalékos kvótának, úgy érzik a régebbi amerikaiak, mintha a bőségszaru csak úgy öntené a félig-meddig már csak volt honfitársakat, akik hosszú rajokban vonulnak át a tengeren és szivárognak le keletről mind nyugatabbra, ömlő folyamként indulva, apró patakokként belevezve lejjebb a nemzet testébe.

Magyar Amerika lakója néha hirtelen, szinte megdöbbenve üti fel a fejét: nini, itt magyarul beszélnek! De: csakugyan magyarul beszélnek! A muzsikája valahogyan magyar ennek a beszédnek, az értelme, a szó mozaik benne valami idegen, — az újonnan érkezettek beszédnek távoli nyelven, mint régen látott tájak madarai ahogy szólhatnak talán a többiekhez. Ezek az újonnan érkezettek valóban egészen új ideológiát hoztak magukkal s a frazeológiájuk oly messze áll attól, ami magyar és attól, ami amerikai...

Néha meg ez a képzelet támad az embernek: mint ahogy Homérosznál árván, összességűrodrva, lógnak, lengenek az aszföldelos leveleken a lelkék, úgy lógnak, lengnek itt a zöldek árván, gubbasztanak, körülöttek, szerencsétlen kis kiberudaltjai egy hazának, tettehetlen áldozatai egy világháborútrófiának.

Beszélnék, beszélnék különös, zagyva beszédüket, gyermekesgülnk zsidó-cigány-jassz nyelvet, felesillan benne néhol még a pesti Liget, de csak nagyon ritkán, mert ki tudja, mivé tiport a régi Ligetet a mult — csak bele kell pillantani a hazai lapokba, hogy meghorkanva védelmezze valaki a szép emlékeit.

Idegenül, sokszor féltelmesen idegenül hatnak. Mint mikor lidércnyomásban hallja az ember a saját hangját, tudja: ő beszél, mégse képes megérteni. Arec: hosszúra nyúlt, sápadt, husz éves areok, ötven éves fejjel, lázas, képtelen tervekkel, a pókrendségnek, a csuszrajutottságnak hamis gögyével: kik vagyunk mi! És hamis látással — mindent ferdén, vagy ahogy még a mi naiv jassz nyelvünkön mondtuk: "srégen" látnak mindent.

De hagyjuk ezt. Ha majd valaki egyszer mégis megírja azt a bizonyos tanulmányt az amerikai magyarokról, ne felejtse el beleírni egy fejezetnek a világháború utáni közvetlen korszakot, mikor is szép Magyarországról főleg olyan emberfajta érkezett, aki részben parkettáncos akar lenni Amerikában, részben szép asszonyok a koesisa, részben millióos — csak vajmi kevésnek jut eszébe, hogy talán dolgozni kéne, amugy amerikaiisan, nem kimélve a finom tényereket...

Ezek persze csak hirtelen átgondolt, odavetett megállapítások — és általánosak. Mert hiszen van, aki zengzetes szép magyar nyelvet beszél — aki viszont a mi beszédünkön csodálkozhat módfelett és vannak beszélgetés elhatározású emberek is — sajnos nem olyan nagyon sokan. Sokkal több az, aki Amerikában a könnyű pénz hazáját sejtí és sehogy sem akarja ráadni a fejét arra a gondolatra, hogy ez nem egészen így van.

Visszont, talán őket se lehet szégyeneket kárhözváltani: a háború annyit kitélt a helyéből, ferde szögbe eszutatott át, perspektívákat megváltoztatott és életfelfogásokat rombolt össze. Ami tegnap még szent volt, holnap már becsületlenül vált — minek ismételnünk unósintig ismert dolgokat!

De: vannak kivételek! Herr Frigyes: egy magyar tengerész. Csinos, barna fiú, harminec esztendő, nyílt, barátságos tekintete inkább olaszt, mint magyart sejtet az emberrel. Nagy barna haja lazaronisan hull a homlokára. Zöld: a jófajtaból. Nem akar parkettáncos lenni és nem mondja, hogy a two stepet Amerikában nem tudják táncolni, csak az Excelsior Barban Pesten. Komoly ember Herr Frigyes, aki az életet józannul látja — és alkalmazkodik hozzá. Tehát: szorgalmasan dolgozik, becsületesen — egész biztos, hogy fogja még valamire vinni Amerikában. A háború nem csinált belőle sem erkölcsi, sem idegonesot. Egészséges, bátor, nyílt.

Herr Frigyes tengerész volt. Vagy tizenöt évig járta a világot mindenfelé — olyan történetei vannak, hogy Pierre Lotinak a becsületére válnek. Aztán jött a háború és az Adria társaság Széll Kálmán nevű hajója, amelyen szolgált, lent szorult Dél-Amerikában. A hajó legénységét és tisztikarát szelnek eresztették — ki tudja, mikor lesz vége a háborúnak?

A pesti gyerek, az élmes, ügyes kilyók, most ott állott az idegen világ kellys közepén. Eddig

sokszor elég messzire merészkedett az édes anyaföldtől, de most az egyszer nagyon elszakadt tőle. Egy tengerész többnyire mindent tud a világon. Muszáj neki. Az élet rákényszeríti. Hát meg mennyit tud az ember, ha úgy hirtelen magára marad és arra kell gondolnia: miből élek meg?

Herr Frigyes Perumbucoból Santosba utazott, onnét megint Victoriába. És élmes szemét közben forgatta jobbra-balra: mit lehetne csinálni.

Victoriában aztán megjött az alkalom. Jelentkezett egy Andreas Dietrich nevű, hatalmas termetű német, aki bekészült az őserdőbe, orchideát szedni.

Orchideát, egzotikus, vad, meszerü virágot szedni Braziliában, az őserdőben — ez egy fiatal, ügyes és erős magyar tengerésznek való feladat. Elmegye-e? Hogyne!

Megkezdődött tehát az expedíció megszervezése. A megszervezés nem állott túlságosan sokból — öt lovuk volt, egy foxterrier kutya, puskák, revolverek, a "picada" —nak nevezett kés, egy kis enivaló, zsákok, sátorponya — kész.

Victorián alul belemélyedtek az őserdőbe és Paránál, az Amazon partján jöttek ki belőle.

Azonban, — meséli Herr, — beut lenni az őserdőben, ez olyan szenzáció, amit csak átélni lehet,

kolibrikkel, mint milliónyi színes pontok — tele vannak kakadukkal, papagályokkal, amelyek a legkülönbözőbb hangokon rikácsolnak, feleselnek, kiabálnak, sivalkodnak egymásra. Apró tigrisek járnak lenni a fák alatt, ezeket vadászuk. Nem jó a husuk, de a bőrtüket lenyuztuk és később eladtuk. Aztán — a majmok. Ez a legérdekesebb az egészben. A majmok szervezett hadseregben haladnak a fák ágain, egyik ágról a másikra ugrálnak. Elöl halad az előőr. Utána vagy tíz főnyi előőr csapat. Utána egy előretölt század, utána jókora szünet, majd maga a főcsapat és az egész megint a hátvéd zárja be szabályosan. Közben játszanak egymással, ezer mókát csinálnak, dobálják egymást, hancuroznak, kergedőznek, hosszabb-rövidebb pihenőket tartanak, aszerint, hogy érzik magukat. Ha az előőr valami bajt sejt, különös fűtött hallat, mire az egész tábor villámgyorsan eltűnik. Jaj azonban az előőrnek, ha nem adta meg a jelet és valami baj bekövetkezik. Tanul voltunk, hogy mikor, csupa passzióbeli, leöltünk közlők egyhőhánnyat, anélkül, hogy az előőr figyelmeztette volna a sereget, később visszatértek és kegyetlenül meggyilkolták.

Igy éltünk az őserdőben — mentünk, mindig jobban bele a sötétségbe, irányítával fapogattuk ki magunknak az utat. A társam, aki régi botanikus volt, tudta, hogy a bennszülöttektől nem kell tartanunk, azok nem bántanak senkit. Kétféle bennszülött van: vannak az afrikai feketék, akiket annak idején rabszolgáknak importáltak Braziliába s később beszöktek az erdőbe s itt élnek most már generációk óta és vannak az eredeti indiákok, az indiánok, a Guarani törzs emberei. Az előbbieket féltjük, az utóbbiak méltóságosak.

Az orchidea! Ez volt utunk igazi célja. Az orchidea, e drága és ritka virág a faágakon nő. Először, hatalmas párnákban importáltak Braziliába s spanyolok "parasita"-nak, azaz élősködőnek hívják. Hogy életben tart hasuk, éppen ezért a faágra együtt kell lenniük. Zsákokra raktuk a drága jószágot — egy darab orchideát egy angol fontot ér — úgy vittük magunkkal. Mikor kiértünk az erdőből — emlékszem, szákkalisan, fáradtan, lerogyólva, kétségű darabot adtuk el egyszerre egy new yorki kereskedőnek. Jó vásár volt...

Ezt úgy mondja, mintha Budapesten a Hunyadi-terti vásáreszernokban mondaná. Kicsi ez a világ, hiába.

És így tovább. Történet, amelyet, ha élne és tudna róla, szerelmi történettel megspékelne egy írma róla. Robert Louis Stevenson és a világ összes nyelvére lefordítanák. Így csak egyszerű újságcikk, egy magyar tengerész fiú élettörténetének egy kiszakított darabkája.

Hirtelen érzik az ember a nagy faji összetartozást — a magyar fiú — a hangsúly a magyaron van — amint ott fulladozik az őserdőben. Nem különös, hogy ezt az érzést nem lehet megtagadni.

Ezzenen, a léte mellett jött Herr Frigyes Amerikába. Ilyen férfiakra, ilyen pionir szellemű fiatal férfiakra van ennek az országnak szüksége — s a szülőhazánk, a háború óta ilyeneket is ad neki, nemcsak parkettáncosokat. Bár ezeket adna nagyobb számban.

Csak a binős ember lehet igaz ember: aki átment megpróbáltatásokon, aki átment a bűnök tüzén. Aki rájött a bűn hiábavalóságára, csak az tudja a tiszta életet értékelni.

Aki fizikai és lelki élményeken keresztül jutott el egy tisztultabb világfelfogáshoz — most mindegy, hogy ennek a világfelfogásnak milyen értéke, sőt az is, hogy milyen mély a perspektívája — csak az veheti komolyan az életet.

Aki megpróbáltatások, küzdelmek, fizikai és lelki élmények után jött ebbe az országba, csak abból válhat igazi polgára az országnak. Mert ez egyedül képes értékelni a javakat, amiket itt kap. Aki a hazájában, parkettáncos volt és az életet csak abból a könnyelmű szögből látja, az parkettáncos akar lenni Amerikában is. És ezekből lesznek az elkeseredettek, a kiábrándultak, ezek azok, akik hosszú arccal és keserű szájjal járkálnak: ezek azok, akik azt hangoztatják, hogy ebből a nagyszerű országból semmi hasznuk nincs, ez az a remény, ami nem vált be, ez az az ország, ami nem adott semmit.

Hogy ők mit jelentenek ennek az országnak — hogy ők mit hoztak magukkal és mit adnak ennek az országnak, arról nem beszélnek — nem is jut az eszükbe.

A Herr Frigyesek, ez a kívánatos elem, ezek azok, akik miatt sajnálnunk kell a három százalékos kvótát.

Herr Frigyes.

írásban ez a szenzáció elveszi a szímet, az illatát, a melegségét, az ezernyi apró érdekességét.

Először is maga a flóra — ez már csupa érdekesség, a rengeteg ősi fák, hatalmas, egyesek törzsekkel, alul az összevissza bonyolult növényzet. Utalig van az őserdőben, néha napokat vett igénybe, hogy keresztül tudjuk magunkat vágni a sövényen. A kősiniket kellett ilyenkor használni.

De ugyancsak szükségünk volt a kősinükre, mikor este tábori tűtűnk. Tisztázt készítettünk magunknak. Leirtottuk a füvet teljesen. És egész éjszaka égettük a tüzet.

A tüzet a vadállatok ellen kell egész éjjel égetni. Nagyobb fajta vadállat ugyan nem igen található ebben a tropikus őserdőben, ellenben nagyon sok a kobra kigyó, amely nem viecek az emberrel, hanem helyből felugrik néha az emberi fej magasságáig, úgy marja meg az áldozatát. A vadállat, különösen pedig a kigyó, az fél a tüztől. Nappal persze vigyázni kell, mert ha az ember nem vigyáz, könnyen otthagyhajja a fogaféherét.

Általában azonban meglehetősen sűrű és érdekes élete van az erdőnek. A faágak tele vannak

A legnépszerűbb sport

A base-ballról általában. — Az American és National League küzdelmei. — Mennyi a jövedelem. — Babe Ruth a home-run király. — Frank Frisch, a leggyorsabb játékos. — A baseball a játékonyság szolgálatában.

HOGY a boxoló sport vezet a népszerűség dolgában az indoor sportban éppen úgy magához ragadta a baseball a szabadtéri sportágakban, sőt alappjában véve a baseball felülmúlja a boxolást, mert míg a boxoló sportban évente csak egy-két nagyobb mérkőzés van, addig a baseball játéknak az egész év folyamán találkozókat és mérkőzéseket tartanak. A baseball játékosok világbajnokság állandóan lázas érdeklődésben tartják ugyancsak az Egyesült Államok egész lakosságát.

Számtalan baseball club van Amerikában s ezek a klubok különböző ligákat alakítanak s az egyes ligák győztesek a döntőben összerakulnak s a legvégül megmaradt egyesület nyeri meg a világbajnokságot.

A két legerősebb liga minden kétségen kívül a National League és az American League.

1905-ben kezdték meg a "world series"-t s a lefolyt tizenhét év alatt az American League 10-szer nyerte meg a bajnokságot a National League 7 győzelmével szemben.

A baseball népszerűségét és egyre szélesebb körökben való terjedését legjobban bizonyítják a baseball látogató közönség egyre növekedő száma és az évről-évre nagyobbodó bevételek.

Minden egyes újabb év, minden egyes újabb world series egy újabb rekordot hoz, úgy a közönség száma mint a bevétel tekintetében.

A mult év folyamán rendezett world-series össze bevétel 900,000 dollárt tett ki, míg ezt megelőzőleg a legnagyobb bevétel mintegy 630,000 dollár volt.

A legnagyobb bevétel amit valaha elértek 120,000 dollár volt, 1921 október 7-én s a nyolc döntő game nézőközönségének a száma körülbelül 270,000 volt.

Tekintve azt, hogy az egyesületek és a játékosok is professzionisták csak a bevételek rendkívül megalapoznak, de mint az alábbi adatok bizonyítják se a játékosoknak se a kluboknak nincsen okuk panaszkodni.

A világbajnoksági küzdelmekben befolyt 900,000 dollárból 131,000 dollárt kapott a győztes New-York National League team, míg 87,000 dollárt a második helyen végzett New-York American League team, mely összegből a győztes National játékosok fejenként 5,200 dollár külön jutalmat kaptak, míg a New York American League játékosainak meg kellett elégedni szerény fejenkénti 3,500 dollár jutalommal.

Ha figyelmebe vesszük, hogy az ugynevezett "Major League"-ben résztvevő játékosok átlagos fizetése mintegy 5,800 dollár, de egyes kiválóbb játékosok törzsfizetése 10. és 20,000 dollár között váltakozik s ha még ehhez hozzáadjuk a bónuszokat, úgy könnyen megérthetjük, hogy a kiváló baseball játékosok nemcsak nagy népszerűségnek örvendenek, hanem egyuttal óriási pénzüsségeket is keresnek.

A világbajnoksági küzdelmek jövedelméből azonban részesednek mindazon csapatok is melyek a liga küzdelmekben helyesést értek el s ennek következtében az egyes ligák második helyen végzett játékosai mintegy 900 dollárt, a harmadik helyen végzetek pedig körülbelül 600 dollárt kaptak fejenként.

A győztes New York GIANTS CLUB és a második helyű New York Yankees Club egyenkint

108,000 dollárt kaptak s az ugynevezett "Advisory Council" csekély 135,000 dollárral részesedett.

Az egyes játékosok között legnépszerűbb bizonyára Babe Ruth, a home-run király, a baseball játékosok, illetve a baseball sport fő attrakciója.

Teljesen mellékes, hogy milyen csapatok játszanak, hogy fontos-e a mérkőzés a bajnokság sorsára vagy nem, ha Babe Ruth játszik, akkor önzlik a közönség a pályára, hatalmas ütéseit megnézi.

Ruth 1915-ben a bostoni csapattal kezdte carrierjét, négy home-runnal. Eleinte éppen úgy szerepelt, mint minden más átlag baseball játékos; de egyszerre kiemelkedett az átlagból és minden idők legjobb left fielderje lett.

Babe Ruth home runt csinál.

1918-ban már tizenegy home runt ér el, 1919-ben 29-et, 1920-ban 54-et és 1921-ben 59-re javítja meg home run rekordját, oly eredményt állítva fel, melyet a többiek meg sem bírtak közelíteni.

Babe Ruth ütése egyszerűen bámulatosak. Nincs az a pálya, amely az ő ütéseinek elég nagy volna s ha Ruth véletlenül csak a kerítésig üti a labdát és nem a kerítésen túl, az szinte családát okoz a közönségnek.

Harding elnök kezét fog Babe Ruthal.

Ruth eredményei messze felülmúlják minden eddigit. Heilman, Detroit egy játékos, 1921-ben egy home run alkalmával, mint azt pontos mérések megállapítják, 515 lábnyira ütötte a labdát.

"Buck" Ewing pedig Clevelandban 1889-ben egy 478 lábnyira ütötte meg a rekorderek közé.

Ruth ugyancsak Detroitban, bár nem lett egészen

F. Frisch, a leggyorsabb baseballjátékos.

pontosan lemérve, körülbelül 75 lábbal javította meg Heilman eredményét s ezt a körülbelül 590 lábnyi rekordját is megjavította már, mert nem egy izben 600 lábon felüli eredményt ért el.

Babe Ruth fizetéséről valóságos legendák keringenek. Egyesek szerint 50,000, mások szerint 75,000 dollár fizetést kap évente.

A mozitársulatok filmeket csináltak róla s a legnagyobb amerikai lapok is helyet adnak a baseballról írt cikkeiknek.

Egy másik nagyszerű játékos Frank Frisch, ki a National League-ben játszik a new yorki Giant-al. Frisch, mint annyi sok más nagyszerű athléta, a college éveiben szerelte meg fizikai képességeinek alapját.

Egyaránt kitűnően játszott baseballt, footballt s minden egyéb más out-door gamet s nem egy ízben futotta meg a 100 yardot 10 másodperre alant.

Mint minden sportágban, úgy itt is vannak balesetek. A legsúlyosabb s szinte páratlanul álló baleset volt Ray Chapmané, ki a clevelandi Indians short-stopja volt s kit egy, a Clevelandban tartott game-n oly szerencsétlenül ért a new yorki játékos, Maysnek a labdája, hogy az erős ítés agyrázkódást és halált okozta.

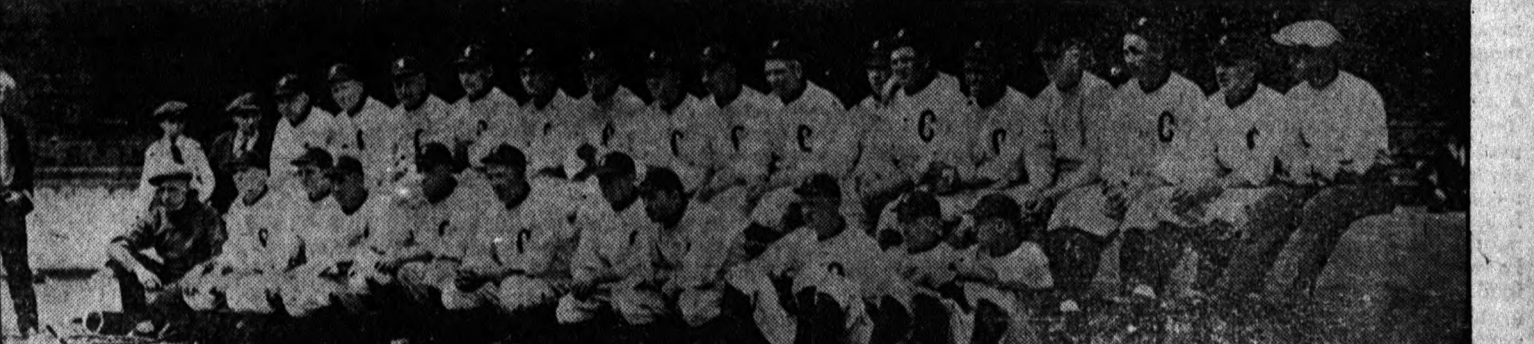
Óriási részvét mellett temették el Chapman, kinek emlékét a clevelandi League Parkban egy díszes emlékmű őrzi.

Hogy a base-ball sport nem feledkezik meg az ő embereiről, azt legjobban bizonyítja Christopher Mathewson esete, ki annak idején a New York National League Baseball Club pitcherje volt s kinek tuberkulózis miatt vissza kellett vonulni a játéktól, egy Saranac Lakei sanatóriumba. Boston és New York, egyesülten a baseball sport editorokkal, egy mozzalmat indítottak Matty segélyezésére s egyben gamet is rendeztek. Végéreményben 54,000 dollárt hozott ez a mozzalom Mathewson részére s hogy milyen szimpátia kísérte ezen mozzalmat, azt legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy egy, Harding elnök, Coolidge alelnök, Babe Ruth és George Kelly aláírásával ellátott baseball labda 750 dollárért lett elérve, míg egynehány más kitűnő baseball játékosoktól alírt labda 1620 dollárt hozott erre a játékosra.

A new yorki Polo Ground közepén emelkedik egy díszes emléktábla - Edward Leslie Grant kapitány emlékének szentelve, ki annak idején Philadelphia, Cincinnati és New York National clubjaiban játszott.

Tagadhatatlan tény, hogy a baseball is, mint minden más sportág, business alapra van fektetve s egyrészt az ügyes menedzser a föllendülés oka, de másrészt elvitathatatlan az is, hogy annyira változatos és vonzó játék, mely annyi alkalmat ad az egyéni ügyesség érvényesülésének, hogy méltán megérdemli azt a páratlanul népszerű és vezető szerepet, melyet ma elfoglal.

Frank Imre.

Cleveland híres baseballcsapata "The Indians."

A kor győz Ang

Az angol par nagy többség zalmat a

ÜNNEPLIK

Szerinte meg háboru

LONDON. George angolból keresztül és a parlamenti gyűlés és a kérdéssel a legszébb diadal parlamenti hangja az volt, akik kritikáiban azt is megjelent a jelen körülmények között a szál helyzetét elérte.

A beszéd eddigi eredménye az, hogy a ki, amely abban az esetben a kérdést meg

Dacára a terelnők ellen nagy támadás ne, végeredmény nem hozhatta kijelentéseket George egyesek alkalmánai gyűlésnyi tényleg az Egyesült vételre ráv

Mikor Lloy te a maga melynek vég egyezmény lezár részéről meg a támad

"Az egredmény", mond hatalmak be hágai konfer hónapig nem torkának nek csak Asquit a hogy Francia immel-ammá ferencia mu

A képviselő nagy szótól bizalmat a vetette el a lansági indít

A képviselő nagy diadal díszedést a tisztelőre lalt a minis kiemelte az még mindig veszedelm

A mai be járt és tam ellen, akik a renca munká hezitették

Ezek az a legnagyobb minde tudó riülményeket konferencia na következ viszont őzít át a sziv olyan jelen amelyek mutattak

Azután re, amelyet nuában és hogy az az nem tisztill pelt a hábo legvén a b "A ténya mondotta, sem pedig el meg telj

AZ ÚJ NÉ HARDI

WASHINGTON. Dr. Otto W szág új wa tét tegnap vatosan nykövetség tében, aki levelét, min ság rendkiv Csak pár elnöknel leg helyre összekötteté mok és Né